

FOLKETINGET

Europaudvalget

Referat af 48. europaudvalgsmøde

Dato: fredag den 26. juni 2020

Tidspunkt: kl. 9.00

Sted: vær. 2-133 og Microsoft Teams

Til stede: Eva Kjer Hansen (V), formand, Flemming Møller Mortensen (S), næstformand, Jens Joel (S), Tanja Larsson (S), Jan Johansen (S), Jens Rohde (RV), Sofie Carsten Nielsen (RV), Nils Sjøberg (RV), Stinus Lindgreen (RV), Halime Oguz (SF), Søren Søndergaard (EL), Eva Flyvholm (EL), Jan E. Jørgensen (V), Erling Bonnesen (V), Kim Valentin (V), Jane Heitmann (V), Morten Messerschmidt (DF), Liselott Blixt (DF), Per Larsen (KF) og Peter Seier Christensen (NB).

Desuden deltog: Sundheds- og ældreminister Magnus Heunicke, fødevarer-, fiskeri- og ligestillingsminister Mogens Jensen og forsvarsminister Trine Bramsen.

Flemming Møller Mortensen fungerede som formand under punkt 1, 2 og 5. Under punkt 3, 4 og 6 var Eva Kjer Hansen i funktion som formand.

Medlemmer af Sundheds- og Ældreudvalget samt Forsvarsudvalget var inviteret til at deltage under punkt 3.

FO Punkt 1. Forslag til forordning om gennemførelse af kliniske forsøg med – og udlevering af humanmedicinske lægemidler med genetisk modificerede organismer til behandling eller forebyggelse af coronavirussygdom

– Sagen ventes vedtaget i skriftlig procedure

KOM (2020) 0261

KOM (2020) 0261 – bilag 2 (samlenotat)

EUU alm. del (19) – bilag 776 (kommenteret dagsorden)

Sundheds- og ældreministeren: I sidste uge, den 17. juni 2020, udsendte Kommissionen en meddelelse om den fælles EU-strategi for covid-19-vacciner. Strategien omfatter bl.a. fælles forhåndsindkøb af vacciner, hvilket jeg tidligere har orienteret udvalget om. Et andet element i strategien er det forslag, vi drøfter i dag. Det har til formål at sikre, at kliniske forsøg med lægemidler og vacciner til behandling eller forebyggelse af covid-19, der indeholder eller består af gmo'er, kan påbegyndes hurtigt på tværs af EU. Dermed skal forslaget bidrage til, at vacciner og lægemidler til behandling af covid-19 hurtigere kan blive tilgængelige for patienterne.

Introduktion: Brugen af gmo i vacciner

Først vil jeg komme ind på det rent tekniske, og hvorfor det overhovedet er nødvendigt at anvende gmo'er i en vaccine. En vaccine kan indeholde dele fra en død virus eller bakterie. Det gælder f.eks. pneumokokvaccinen, som vi bruger i Danmark. En vaccine kan også bestå af virus eller bakterier i levende, men svækket form. Det gælder f.eks. MFR-vaccinen – mod mæslinger, fåresyge og røde hunde – som vi også bruger i Danmark. Når vi bliver vaccineret, danner vi jo antistoffer, og de antistoffer er immunforsvarets våben mod virus og bakterier. De sikrer, at vi bliver immune over for den pågældende sygdom. Der er gode grunde til, at man forsøger at lave en vaccine med en virus, som er genetisk modificeret. Det kan nemlig være en relativt let metode til at udvikle en vaccine, som fungerer effektivt. Samtidig er der større sikkerhed for, at den virus, der er i vaccinen, er blevet svækket, så vi altså ikke risikerer at blive syge, når vi vaccineres.

Ifølge Lægemiddelstyrelsen indgår gmo i flere af de vacciner, som er ved at blive udviklet mod covid-19. Der er aktuelt to gmo-baserede vacciner i verden, som er i klinisk afprøvning.

Forslagets indhold

Med forslaget lægges der op til, at kliniske forsøg med gmo-medicin til covid-19 skal kunne igangsættes, uden at der foreligger en miljørisikovurdering, og uden anmeldelsespligt til Arbejdstilsynet. Forslaget skal kun være gældende, så længe WHO betragter covid-19 som en pandemi, eller så længe Kommissionen erklærer en folkesundhedsmæssig krisesituation som følge af covid-19.

Det er normal praksis, at der foreligger en arbejdsmiljøvurdering og en miljørisikovurdering, inden kliniske forsøg med et gmo-lægemiddel kan sættes i gang, og det er derfor, vi har bedt Beskæftigelsesministeriet og Miljø- og Fødevarerministeriet om at vurdere Kommissionens forslag. Vurderingen fra dem er, at der er en meget lille miljømæssig risiko ved gennemførelsen af kliniske forsøg uden forudgående godkendelse. I den forbindelse er det også vigtigt, at der vil blive lavet en godkendelse og dermed en miljømæssig risikovurdering, såfremt et lægemiddel eller en eventuel vaccine viser sig at være effektiv og skal anvendes på den brede befolkning. Det sker så bare senere i processen. Men man sparer en postgang, så udviklingen af en potentiel ny covid-19-vaccine kan gå hurtigere.

Hvad angår de arbejdsmiljømæssige aspekter, er den umiddelbare vurdering, at der ikke vil være forøget sundhedsrisiko for de ansatte ved kliniske forsøg med gmo, fordi den øvrige arbejdsmiljølovgivning fortsat gælder. Det er således fortsat arbejdsgiverens ansvar at sikre de ansatte mod sundhedsskadelige påvirkninger fra biologisk materiale. Ud fra et lægemiddelfagligt synspunkt indebærer forslaget ingen sundhedsrisici. Det skyldes bl.a., at hospitaler i Danmark allerede rutinemæssigt håndterer farlige biologiske stoffer, ligesom der findes protokoller for sikker håndtering af biologisk affald i hospitalsmiljøer. Endvidere vil Lægemiddelstyrelsen fortsat skulle godkende de kliniske forsøg efter de gældende kriterier, herunder vurdere både kvaliteten af undersøgelsen og patientsikkerheden i forsøget.

På den baggrund støtter regeringen Kommissionens forslag, som vil kunne lette processen for kliniske forsøg med lægemidler til forebyggelse og behandling af covid-19, således at lægemidlerne og vaccinerne i sidste ende hurtigere kan blive tilgængelige for patienter. Det gør vi, henset til at de miljø- og arbejdsmiljømæssige risici vurderes at være meget begrænsede. Forslaget ændrer heller ikke på de krav om miljørisikovurderinger, som stilles i forbindelse med ansøgninger om markedsføringstilladelser til lægemidler. Endelig hæfter regeringen sig ved, at forordningen alene vil være gældende i den ekstraordinære krisesituation, vi står i, med covid-19.

Regeringens forhandlingsoplæg

FO Regeringens forhandlingsoplæg er derfor, at Danmark tilslutter sig Kommissionens forslag, og i den forbindelse vil vi arbejde for, at der efter forordningens anvendelsesperiode samles op på erfaringer af forordningen, således at man vil være bedre rustet til fremtidige kriser.

Proces

Jeg vil til sidst sige, at jeg godt er klar over, at det her har været en hurtig proces, og jeg vil derfor gerne kvittere for, at det var muligt at forelægge det her forhandlingsoplæg for udvalget i dag. Vi forventer, at vi allerede på fredag i næste uge skal tage stilling til forslaget i Coreper, og derfor er det selvfølgelig vigtigt at have mulighed for at drøfte sagen med udvalget forinden.

De seneste oplysninger er, at det ikke er endeligt afklaret, om forslaget ventes behandlet i skriftlig procedure i Rådet eller på et rådsmøde i juli. Vi har også fået oplyst, at Europa-Parlamentet formentlig springer udvalgsbehandlingen over på grund af sagens hastende karakter. Det er altså en rettelse i forhold til det, vi har sendt til samlenotatet, hvor vi havde oplyst, at sagen blev behandlet i Parlamentets ENVI-udvalg.

Den fungerende formand: Tak til ministeren. Vi har alle sammen forstået hastværket her, men vi forstår også alle sammen væsentligheden i det.

Morten Messerschmidt: Det giver god mening indholdsmæssigt og selvfølgelig også forhandlingsoplægget. Det eneste, jeg ikke helt kan greje, er, hvordan solnedgangsklausulen er bygget op. Er det tidsmæssigt, så forordningen skal fornyes efter 1 år og ellers falder bort? Eller er det, når covid-19 er udryddet, at den falder bort? For der må jo være en grund til, at man så at sige har de oprindelige regler, selv om man så vurderer, at suspensionen af dem ikke vil have nævneværdig arbejdssikkerhedsmæssig betydning. Så præcis hvordan er udfasningen planlagt? Det kan jeg ikke se i notatet.

NOT Sundheds- og ældreministeren: Der er ikke nogen tidsmæssig solnedgangsklausul, men der er en anvendelsesperiode ud fra nogle kriterierne, der, så vidt jeg husker, blev defineret i februar og handler om bred spredning på mere end ét kontinent. Men vi kan lige tjekke op på, hvad deres definitioner er. Det sker ikke tit, at WHO betragter noget som en pandemi, men når det sker, går der en række ting i gang, som kun gælder, så længe WHO betragter covid-19 som en pandemi, eller så længe Kommissionen anser covid-19 for at udgøre en folkesund-

hedsmæssig krisesituation. Når de to ting begge falder bort, vil denne forordning også falde bort, og den kan ikke genaktiveres på et senere tidspunkt.

Halime Oguz: Tak for oplægget. Socialistisk Folkeparti støtter forhandlingsoplægget, men vi har lige et par kommentarer. Kunne ministeren lige som det første svare på, om Kommissionen eventuelt vil kunne forlænge vurderingen af situationen som en krise, selv om WHO ikke længere anser covid-19 som en pandemi?

Kan vi desuden blive forsikret om, at en miljørisikovurdering, som udføres før en eventuel markedsgodkendelse ikke blive forhastet på grund af Kommissionens ønske om lempelse af markedsgodkendelsesprocedurer.

Sundheds- og ældreministeren: Til det første spørgsmål: Ja, det kan man godt forestille sig. Det er i hvert fald en teoretisk mulighed, at Kommissionen fastholder vurderingen, selv om WHO siger, at det ikke længere er en pandemi. Det skyldes bl.a., at begrebet pandemi i WHO – ud over en række andre kriterier – fordrer, at den pågældende virus spredes på mere end ét kontinent. I øjeblikket er den jo på flere kontinenter, og nogle kontinenter er meget værre ramt, end Europa er p.t., men det ændrer sig hele tiden. En tænkt situation kunne være, at virussen koncentrerer sig i Europa og af forskellige årsager forsvinder fra andre kontinenter. Hvis det sker, kan det ikke afvises, at WHO siger, at der ganske vist stadig er en krise i Europa, men at det til gengæld ikke længere er en pandemi, i og med at den ikke er global. Men jeg vil umiddelbart vurdere, at Kommissionen i så fald vil fastholde, at situationen udgør en krise. Vi er lidt ude i nogle teorier eller scenarier, men de er bestemt mulige. Jeg vurderer det ikke som det aller mest sandsynlige, men det er selvfølgelig bestemt muligt, at der kan sondres på den måde.

Til det andet spørgsmål: Nej, der er ikke nogen ændring i proceduren, i forhold til hvad der skal igennem for at få en markedsføringstilladelse med miljørisikovurderinger og andet. Med andre ord: De vacciner og behandlingsformer, som kommer igennem det her og når frem til det, skal så igennem det samme igen. Men de kan komme hurtigere frem til det, hvis det her bliver indført, fordi de ikke behøver at skulle have de miljørisikovurderinger allerede før det kliniske forsøg. Der kan man altså gennemføre dem, og når man så skal nå til det næste punkt – dem, der når til det – vil de så skulle igennem det samme igen, og der er ikke noget i det her forslag, som ændrer på det.

Kim Valentin: Der er sådan set ikke så meget at bemærke fra Venstres side. Vi støtter forhandlingsoplægget. Jeg har bare en enkelt bemærkning: Hvis det har så begrænset øget risiko, at man gør det her, må det jo omvendt betyde, at det i en normal situation har en meget begrænset værdi. Derfor burde man overveje, om man overhovedet skal gøre det fremover.

Sundheds- og ældreministeren: Jeg tænkte det samme, da jeg fik evalueringerne. Men jeg er alt for meget lægmand til at kunne vurdere det. Det, vi har lagt op til her i udvalget, er, at regeringen vil arbejde for, at der efterfølgende kommer en vurdering af, hvad vi har lært af si-

tuationen, hvormed vi kan ruste os til fremtidige kriser. Der ligger ikke i det, at det skal være nogen som helst form for smuthul eller ladeport til at ændre de generelle bestemmelser. Men man kan naturligvis altid kan blive klogere, så vi bliver ved at foreslå, at man følger det bagefter.

Nils Sjøberg: Jeg vil bare sige, at Radikale Venstre naturligvis støtter forhandlingsoplægget.

Per Larsen: Om man tier og samtykker, eller om man tilkendegiver noget – Det Konservative Folkeparti er i alt fald også med.

Peter Seier Christensen: Så vil jeg også gøre det. Nye Borgerlige synes, at det er glimrende, så vi støtter også forhandlingsoplægget.

Den fungerende formand: Jeg konkluderer, at der er ikke noget flertal imod regeringens forhandlingsoplæg, idet ingen partier har ytret sig imod det.

Punkt 2. Uformelt videomøde for EU's landbrugs- og fiskeriministre den 29. juni 2020

EUU alm. del (19) – bilag 776 (kommenteret dagsorden)

Fødevarer- og fiskeriministeren forelagde punkt 1-4, som tilsammen udgør reformen af EU's landbrugspolitik, samlet under punkt 4. Derefter forelagde han Kommissionens meddelelser om fiskerimuligheder for 2021. Alle punkter var til orientering.

1. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om regler for støtte til strategiske planer, der udarbejdes af medlemsstaterne under den fælles landbrugspolitik og finansieres gennem Den Europæiske Garantifond for Landbruget (EGFL) og Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL), og om ophævelse af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1305/2013 og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1307/2013

– *Fremskridtsrapport*

KOM (2018) 0392

Videokonference 29/6-20 - landbrug og fiskeri – bilag 1 (samlenotat side 3)

KOM (2018) 0322 - svar på spm. 36 om hvor mange penge, der skal hentes fra

hhv. samhörighed og landbrug i Kommissionens nuværende forslag EU's kommende 7-årige budget, til at finansiere regeringens andre prioriterede mål, fra finansministeren

EUU alm. del (19) - svar på spm. 239 om, hvilke konkrete forslag den danske regering har præsenteret til besparelser på hhv. landbrugsområdet og

strukturfonde m.v. på det kommende flerårige budget (MFF), fra finansministeren

EUU alm. del (19) - svar på spm. 245 om, hvilke konkrete forslag den danske regering har præsenteret til besparelser på hhv. landbrugsområdet og

strukturfonde m.v. på det kommende flerårige budget (MFF), fra finansministeren

EUU alm. del (19) – bilag 416 (udvalgsmødereferat side 599 FO,

forhandlingsoplæg forelagt 24/1-20)

Punkt 1-4 blev behandlet samlet under punkt 4.

2. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om finansiering, forvaltning og overvågning af den fælles landbrugspolitik og om ophævelse af forordning (EU) nr. 1306/2013

– *Fremskridtsrapport*

KOM (2018) 0393

Videokonference 29/6-20 - landbrug og fiskeri – bilag 1 (samlenotat side 34)

EUU alm. del (19) – bilag 416 (udvalgsmødereferat side 599 FO,

forhandlingsoplæg forelagt 24/1-20)

Punkt 1-4 blev behandlet samlet under punkt 4.

3. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning om en fælles markedsordning for landbrugsprodukter, om kvalitetsordninger for landbrugsprodukter og fødevarer, om definition, beskrivelse, præsentation, mærkning og beskyttelse af geografiske betegnelser for aromatiserede vin-produkter, om ærlige foranstaltninger på landbrugsområdet i Unionens fjernområder og om særlige foranstaltninger på landbrugsområdet til fordel for de mindre øer i Det Ægæiske Hav

– *Fremskridtsrapport*

KOM (2018) 0394

Videokonference 29/6-20 - landbrug og fiskeri – bilag 1 (samlenotat side 47)
EUU alm. del (19) – bilag 416 (udvalgsmødereferat side 599 FO,
forhandlingsoplæg forelagt 24/1-20)

Punkt 1-4 blev behandlet samlet under punkt 4.

4. Kommissionens forslag til forordning om visse overgangsbestemmelser til støtte fra Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikter (ELFUL) og Den Europæiske Landbrugsgarantifond (EUFL) i år 2021 og om ændring af forordninger (EU) 228/2013, (EU) nr. 229/2013 og (EU) nr. 1308/2013 for så vidt angår ressourcer og deres fordeling for 2021 og om ændring af forordninger (EU) nr. 1305/2013, (EU) nr. 1306 / 2013 og (EU) nr. 1307/2013 for så vidt angår deres ressourcer og anvendelse i 2021

– *Fremskridtsrapport*

KOM (2019) 0581

Videokonference 29/6-20 - landbrug og fiskeri – bilag 1 (samlenotat side 56)
EUU alm. del (19) – bilag 507 (formandskabets fortrolige resumé af den uformelle videokonference 25/5-20)
EUU alm. del (19) – bilag 501 (resumé af den uformelle videokonference 25/5-20)
EUU alm. del (19) – bilag 494 (opfølgning vedr. den skriftlige forelæggelse)
Rådsmøde 3763 – bilag 2 (skriftlig forelæggelse af 19/5-20)

Fødevarer- og fiskeriministeren: Der har ikke været mange fremskridt i forhandlingerne om selve landbrugsreformen, siden jeg var her i udvalget i januar for at forelægge sagen til forhandlingsoplæg. Vi venter stadig på et gennembrud i forhandlingerne om EU's generelle budget.

Der er dog et enkelt punkt, som jeg gerne vil fremhæve, nemlig grøn øremærkning. Her har det kroatiske formandskab forsøgt at finde et kompromis med en øremærkning, der skulle gælde både for den direkte støtte, altså ovre i søjle 1, og for landdistriktsstøtten i søjle 2. Kort sagt var idéen, at medlemsstaterne skulle forpligtes til at afsætte en specifik andel af deres samlede landbrugsstøtte til grønne formål.

Nu konkluderer formandskabet imidlertid i deres fremskridtsrapport, at der ikke kunne samles opbakning til et kompromis, og derfor indgår forslaget ikke i deres ændringsforslag.

Det, uenigheden drejede sig om, var især, hvad der skulle kunne tælles med i den grønne øremærkning – så man var slet ikke nået til at tale om, hvor høj en procentsats det så eventuelt skulle være. En række medlemslande, herunder Danmark, har insisteret på, at det kun skulle være tiltag, der har en klar grøn profil som f.eks. støtte til vådområder og økologi. Mange andre lande ønskede dog, at det f.eks. skal være muligt at tælle en andel af den direkte landbrugsstøtte med i øremærkningen. Deres argument herfor er, at landbrugerne skal overholde de såkaldte konditionalitetskrav for at modtage indkomststøtte, og en række af de krav er relateret til miljø, natur og klima. Fra dansk side anerkender vi jo, at landbrugerne ikke får indkomststøtte uden at overholde visse krav. Men formålet med denne øremærkning er jo, at medlemsstaterne skal gøre mere, end de gør i dag, og det opnår vi ikke, hvis en stor del af landbrugsstøtten så automatisk tæller med i en grøn øremærkning.

Der er dog et enkelt lyspunkt vedrørende øremærkningen. Kommissionen har nemlig i forbindelse med deres jord til bord-strategi meldt ud, at man støtter en øremærkning til de såkaldte eco-schemes, som er de grønne 1-årige ordninger, som der nu bliver mulighed for at etablereovre i søjle 1, og det var ellers ikke med i deres oprindelige forslag fra 2018. Nu sætter vi vores lid til, at det kommende tyske formandskab kan tilføre ny energi til forhandlingerne på hele området.

Så vil jeg også gerne knytte et par bemærkninger til selve punkt 4, der er forslaget om en overgangsordning for landbrugsreformen. Kort sagt skal forslaget videreføre de gamle regler og sikre hjemmel for, at vi kan udbetale midler i overgangsperioden til den nye landbrugsstøttereform, såkaldt capping. Her har både Rådet og Europa-Parlamentet nu fastlagt deres positioner, og derfor er der kommet gang i forhandlinger om et kompromis. Den største knast her er spørgsmålet om overgangsperiodens længde. Kommissionen havde foreslået et enkelt overgangså, men da der stadig er ret lange udsigter til, at vi får reformen helt på plads, tyder det på, at kompromisset bliver en 2-årig overgangsperiode.

Derudover er Europa-Parlamentet gået til forhandlingerne med nogle ændringsforslag, som rent ud sagt er uspiselige for Danmark. Parlamentet ønsker f.eks., at medlemsstaterne i overgangsperioden skal fortsætte den interne udjævning af betalingsrettighedernes værdi, som jo ellers i henhold til den nuværende reform blev afsluttet i 2019. Fra dansk side er det helt klart et spørgsmål, som ikke skal håndteres i overgangsforslaget, men som vi må tage stilling til i forbindelse med reformen, og det ser heldigvis også ud til, at det er den vej, det går.

Til gengæld er der kommet et andet aspekt ind i drøftelserne om betalingsrettigheder. Parlamentet har i forbindelse med kompromisforhandlingerne ønsket, at der skal være en undtagelse for behovet for genberegning af betalingsrettigheder for græsarealer i bjergrige egne. Vi har selv en sag med genberegning af betalingsrettigheder, og vores tilgang til det, som er bakket

op af Kommissionen og Rådets juridiske tjeneste, er helt klart, at alle medlemsstater og landbrugere selvfølgelig skal behandles ens. Derfor er den slags undtagelser ikke hensigtsmæssig. Men nu må vi se, hvordan det lander.

Endelig vil jeg nævne spørgsmålet om muligheden for at give længerevarende miljøtilsagn i den overgangsperiode, der nu måtte komme. Her ser det også fornuftigt ud, da både Rådet og Parlamentet helt overordnet går til forhandlingerne med forslag, som imødekommer de problemer, vi har rejst fra dansk side.

Erling Bonnesen: Nu er der ikke nogen mandatgivning på denne gang, hvilket giver os lejlighed til lige at vende et par ord med hinanden om nogle af emnerne. Bl.a. på landbrugsområdet vil jeg da godt lige prøve, om vi kunne få rundet det med capping og lofterne. Det er jo noget, der er også yderst vigtigt set fra dansk side. Ikke kun set fra landmændenes side, men jeg har da også noteret mig, at fagbevægelsen, NNF, jo også er meget interesseret i, at vi kan vedblive med at have et godt, stort og stærkt eksportorienteret landbrug, så der kan være en masse arbejdspladser på slagterier osv. Det betyder bl.a., at der skal være et grundlag for at producere en masse grise.

Nogle lande, måske mest de sydeuropæiske – vil gerne have et så lavt loft som muligt. De vil med andre ord have højere støtte til de helt små bjergbønder og så mindre og måske næsten ingenting til de helt store landbrugere. Det går jo ikke – i hvert fald ikke set med vores øjne i Venstre. Jeg har da også en fornemmelse af, at det nok heller ikke gør det i ministerens optik.

Det er vigtigt for os i Venstre at blive bekræftet i – det er sådan set det, jeg vil spørge lidt ind til hos ministeren – at ministeren i forhandlingerne så at sige vil læne sig ind over bordet og lægge kraft bag at sige, at der i øjeblikket er en lille mekanisme omkring loftet, men at den simpelt hen ikke må strammes, sænkes eller gøres mere indskrænkende for Danmark. For det er jo vigtigt, at vi kan tilgodese og bevare den varierede landbrugs- og fødevarersektor med både store landbrug, som i stort omfang kan trække eksporten, og mange små landbrug, som bl.a. står for nicheproduktioner, turisme og gastronomi. Vi har hele paletten, mens de nede sydpå næsten kun har små brug.

Så er ministeren klar til at kæmpe for, at der ikke skal laves begrænsninger og yderligere restriktioner i forhold til capping? Så det ikke kommer til at virke skævt og give renationaliseringstanker og den slags, som vi ikke kan lide. Så kan ministeren bekræfte det og sætte nogle ord på, hvordan han vil reagere, når den diskussion formentlig kommer?

Fødevarer- og fiskeriminister: Det er jo noget, vi har drøftet løbende. Den danske regerings position er klart, at vi ikke ønsker indført lofter eller capping, da det vil gå ud over tilskudsmulighederne til de danske landbrugere. Vi finder det i øvrigt heller ikke rimeligt. Og uanset hvilken struktur man har i sit landbrug, skal man jo være ens stillet i forhold til at modtage støtte. Vi kan godt have det med som et instrument, men som vi har sagt, skal det skal være frivilligt.

Det er stadig ikke afklaret, hvad det endelige resultat bliver her, men vi arbejder for, at man ved indførelse af eventuelle lofter får mulighed for at fraregne sine lønomkostninger. Vi arbejder selvfølgelig for, at der ikke kommer lofter, men skulle det værste uheld være ude, vil det med fraregning af lønomkostninger kun betyde noget for meget få af de danske landbrugere.

Kim Valentin: Jeg ærlig talt ikke forstå, hvorfor man inddrager capping, og jeg er glad for, at ministeren bekræfter, at han heller ikke kan. Der er efter min mening ingen logiske årsager til, at man vil begrænse mængden af store landbrug, heller ikke på klimadagsordenen, hvor man bedre kan flytte noget ved f.eks. at omlægge de store landbrug til økologi.

I regeringens holdning står der, at man er imod markedsforvridende koblet støtte, men hvordan har ministeren det med bare koblet støtte, som ikke er markedsforvridende?

Det var det ene spørgsmål. Så vil jeg lige læse op, hvad Finans Danmark skriver i hørings svaret: »Finans Danmark ønsker, at mest muligt EU-støtte til landbruget lægges i søjle 1, så søjle 1 udvides og kan bruges til flere eco-schemes, hvilket maksimalt vil fremme den enkelte landbrugers incitament og dermed den bæredygtige udvikling i landbruget.« Jeg læser det sådan, og det er en ret vigtig del for Danmark, at hvis man skal have en uhindret finansiering af landbruget, er det det, de anbefaler. Det vil sige, at hvis vores landbrug skal ud og have den bedst mulige finansiering, hvilket er helt afgørende for udviklingen fremover, også i investering i grønne tiltag osv., er det altså det, man skal gå efter. Sådan læser jeg det. Og det gør de jo ikke for at være onde eller noget. De siger bare, at det er den måde, hvorpå vi kan være mest sikre på, at der kommer en indtjening, som kan betale nogle lån tilbage.

Fødevarer- og fiskeriministeren: Vi har jo et fælles udgangspunkt i hele spørgsmålet om capping og lofter. Begrundelsen for at inddrage capping er for nogle i landbrugslandskabet i EU, at man mener, at landbrug med stordriftsfordele burde medføre et mindre behov for støtte. Her mener vi fra dansk side, at det er en fordel med veldrevne, ressourceeffektive og miljøeffektive landbrug. Så der er bare en uenighed dér. Men det er altså argumentet fra den anden side, og nogle lande har landbrugsstrukturer med meget små landbrug, og det forsøger man så at få til at dominere støttetildelingen.

Til den koblede støtte: Vi synes generelt fra dansk side, at koblet støtte er markedsforvridende, og at man derfor skal undgå den. I Danmark har vi vist kun koblet støtte inden for kvægproduktionen, men det er ellers ikke noget, vi støtter, fordi det netop er markedsforvridende.

Så er der spørgsmålet om eco-schemes og søjle 1, som jo er langt den største søjle, hvor langt de fleste penge ligger. Grunden til, at nogle kunne have ønske om at få flere midler over i søjle 2, er, at man dermed kan igangsætte grønne omstillingsprojekter og støtte økologi. Men vi har fra dansk side netop arbejdet for, at man skal kunne knytte så meget af støtten over i søjle 1 op på belønninger til landmænd, der har natur på deres arealer eller får arealer, som er oversvømmet, hvor det jo i dag ikke kan give støtte, fordi man ikke mener, at den jord så bliver

brugt til produktion. Men så kommer de eco-schemes, som vi også er interesserede i bliver så stærke og omfattende som muligt, sådan at man kan give incitamentter til landmændenes engagement i den grønne omstilling.

5. Kommissionens meddelelse til Europa-Parlamentet og Rådet – mod et mere bæredygtigt fiskeri i EU: Status og retning for 2021

– *Præsentation og udveksling af synspunkter*

KOM (2020) 0248

Videokonference 29/6-20 - landbrug og fiskeri – bilag 1 (sammenfatning side 65)

Fødevarer- og fiskeriministeren: Kommissionens meddelelse om fiskerimuligheder er en årlig tradition, hvor vi varmer op til de egentlige kvoteforhandlinger, som finder sted om efteråret.

Meddelelsen slår fast, at Kommissionen vil foreslå kvoter baseret på at nå målsætningen om at nå et maksimalt bæredygtigt udbytte og de flerårige forvaltningsplaner. Det er kendt stof, men det er værd at bemærke, at Kommissionen også anfører, at dette års forhandlinger naturligvis vil blive yderligere kompliceret af Brexit. Kommissionen vil, hvad angår de relevante bestande, hvor EU skal konsultere om niveauet af fiskerimuligheder for 2021 med Storbritannien og i øvrigt også Norge, præsentere forslag uden mængdeangivelse, idet de jo afhænger af tidsplanen og resultaterne af de konsultationer, der skal finde sted.

Kommissionen understreger også, at kontrol af landingsforpligtelsen forbliver en udfordring, som ikke er løst, og det gælder generelt. Man nævner i den forbindelse, at forsøg med elektroniske fjernovervågningssystemer som f.eks. kamera er det mest effektive og omkostningseffektive instrument til kontrol af landingsforpligtelsen.

Endvidere nævner Kommissionen, at der er en risiko for, at den videnskabelige rådgivning kan blive påvirket af manglende data eller den kan blive forsinket på grund af covid-19. Krisen kan have betydet en underudnyttelse af fiskekvoterne i mange medlemslande, og derfor forventer jeg også, at spørgsmålet om den år til år-fleksibilitet, der er bygget ind i systemet, vil komme op på videomødet. Her støtter vi fra dansk side, at en større del af de kvoter, som ikke er udnyttet i år, kan overføres til næste år, så længe det er forsvarligt i forhold til den biologiske rådgivning.

Vi vender selvfølgelig tilbage til spørgsmålet om selve kvoteforhandlingerne i efteråret, men det er ikke nogen hemmelighed, at vi forventer meget svære forhandlinger både om Østersøen og de øvrige farvande igen i år.

Kim Valentin: Jeg kan læse, at forhandlingsoplægget bliver forelagt til oktober, så vi har rigelig tid til at drøfte det. Men jeg hæfter mig ved, at der nok kommer et opgør med MSY i den her sammenhæng – virker MSY? Det bliver der sat nogle gode spørgsmålstejn ved fra DFBO's side, synes jeg. Det er jo ikke et spørgsmål om, at man ikke vil det, som MSY gør. Det vil man gerne, men der skal selvfølgelig være det maksimalt bæredygtige afkast. Det er bare de ingredienser, man lægger ind, som ikke altid er lige gode at styre efter. Det varierer simpelt hen så meget fra år til år, at det bliver fuldstændig umuligt at være fisker. Og så giver man så et eksempel på en enkelt type fisk, hvor der netop ikke bare er årlige svingninger, men 5-8 sving-

ninger om året. Vi må derfor prøve at lægge op til, at fiskerne får den maksimale sikkerhed for at få et grundlag at fiske på. Der skal fisk på banen hele vejen igennem en periode.

Vi diskuterer dette hvert år, hvor vi tilrettelægger noget for det følgende år, som undertiden viser sig helt anderledes end det foregående. Det medfører, at fiskerne skal ud og investere i nyt grej og tilrettelægge året helt anderledes end sidst. Det kunne være rart, hvis man fik lidt mere fast grund under fødderne og et lidt mere stabilt indtjeningsgrundlag.

Fødevarer- og fiskeriministeren: MSY er sådan set et fornuftigt instrument, fordi det handler om inden for en biologisk rådgivningsramme at måle, hvad der er til rådighed af fangstmuligheder for de enkelte fiskearter. MSY er jo også bundet op på, at man vedtager nogle flerårige forvaltningsplaner, der gør, at ikke alt skal afgøres fra år til år, men at man kan arbejde med et længere sigte, når kvoterne årligt fastsættes. Så der er en fleksibilitet i det, men vi arbejder på at få gjort datagrundlaget for rådgivningen bedre, sådan at vi på længere sigt kan undgå de der yoyokvoter, du henviser til, altså hvor det svinger så meget fra år til år. Og den eneste mulighed for at gøre det er jo, at vi får nogle bedre data stillet til rådighed for at kunne vurdere de biologiske ændringer og ændringerne i bestandene. Bl.a. der synes vi, at elektronisk monitoring er et brugbart instrument, fordi man derved får uomtvistelige data, hvormed man nøjagtigt kan dokumentere præcis, hvad der bliver fiske – og at der ikke er noget, der bliver smidt ud igen, sådan at man får, hvad man kunne kalde forkerte data ind i rådgivningssystemet.

Men vi vil gerne forbedre det biologiske rådgivningssystem, vi i dag bruger til at fastlægge kvoterne, så det forhåbentlig kan blive muligt at lave udmeldinger om fiskernes kvoter, der er læn-gerevarende og ikke svinger så meget, som de gør nu fra år til år.

Kim Valentin: Venstre har et meget stramt forhold til kameraovervågning. Generelt skal man bruge guleroden, og man skal sørge for at fjerne det, der gør systemet administrativt tungt. Man skal altså have virkelig gode årsager til at anvende kameraovervågning i denne sammenhæng. Jeg siger det blot, fordi ministeren nævner kameraovervågning.

Fødevarer- og fiskeriministeren: Vi har jo diskuteret det i al den tid, jeg har været minister, og vi kender alle sammen problemerne, men når alt kommer til alt, er kameraovervågning utvivlsomt den mest effektive måde at udføre kontrollen på og indsamle de data på, som vi har behov for for at kunne forbedre den biologiske rådgivning. Det tror jeg faktisk også, at fiskerne er interesserede i. Vores tilgang til det er jo – selv om vi nu laver et forsøg med det i Danmark – at det skal indføres i hele Europa, og det er også Kommissionens holdning, at det bør ske. Og det er selvfølgelig også vigtigt, synes jeg, for så er der også level playing field på det område generelt ud over det europæiske, jeg vil ikke sige landkort, men vandkort.

Men jeg er helt enig i, at får vi det til at ske, så skal man selvfølgelig også fjerne tidligere kontrolregler, så man ikke bare får et system, hvor man bygger ovenpå og får en knopskydning af kontrol. Så får vi det her lavet, skal der fjernes andre regler for fiskerne, så det også bliver mere enkelt for dem at drive deres forretning. Det tror jeg vi er enige om.

Morten Messerschmidt: Når nu vi er i gang med fiskene igen, vil jeg da gerne også på foranledning af Venstre spørge, hvordan det går med afgrænsningen af kameraer. For oprindeligt var det jo Kattegat, vi talte om, men som jeg forstår det, er der nu også kameraer i Skagerrak, og det var ikke det, ministeren i sin tid fik mandat til her i udvalget. Så kan ministeren lige give en status over de her kameraer? Hvor er de henne? Og hvis det har bredt sig ud over Kattegat, hvordan hænger det så sammen med, hvad ministeren oprindeligt sagde i udvalget?

Fødevarer- og fiskeriministeren: Nej, det har ikke bredt sig til Skagerrak. Det projekt, vi er i gang med, angår kun Kattegat. Det, vi lavede aftale om i december sidste år under kvoteforhandlingerne, var, at vi gerne ville have en kvote, som vi ellers ikke ville have fået. Der er jo lavet en nulkvote for torsk i Kattegat, men vi har behov for en kvote for, at vores fiskere kan fiske jomfruhummere. Og med de redskaber, fiskerne har, kan man ved fiskeri efter jomfruhummere ikke undgå, at der også kommer nogle torsk med i fangsten. Det krævede en hård forhandling at få Kommissionen til at give os en kvote for torsk til bifangst, så vi fortsat kunne fange jomfruhummere. Det, vi så måtte give til gengæld, var at indføre et kameramonitoreringsprojekt, som kun gælder for både i Kattegat. Indtil videre er der lavet en proportional fordeling af de første både, der skal have kameraer påmonteret.

6. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

7. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

Punkt 3. Samråd med sundheds- og ældreministeren og forsvarsministeren vedr. respiratorer til Italien

EUU alm. del (19) – samrådsspørgsmål R

Medlemmer af Sundheds- og Ældreudvalget samt Forsvarsudvalget var inviteret til at deltage under dette punkt.

Samrådsspørgsmål R

Stillet af Jan E. Jørgensen (V), Liselott Blixt (DF), Sofie Carsten Nielsen (RV) og Eva Flyvholm (EL)

”Ministrene bedes redegøre for, hvorfor man fra regeringens side valgte at tilbyde Italien en type af respiratorer, som ikke kan bruges til behandlingen af covid-19, og ministrene bedes også redegøre for, hvem der er den ansvarlige minister for regeringens bidrag til Italien. Ministrene bedes ligeledes belyse baggrunden for, at udenrigsministeren først den 12. april fik besked om, at det danske respiratorbidrag ikke var anvendeligt til behandling af covid-19-patienter, når Sundhedsstyrelsen allerede i slutningen af marts lå inde med disse informationer.”

Jan E. Jørgensen uddybede samrådsspørgsmålet på vegne af de fire spørgere.

Jan E. Jørgensen: Jeg vil redegøre for en del af sagsforløbet, men ikke for det hele, for der er sket rigtig meget på forskellige tidspunkter. Derfor prøver jeg at koncentrere mig om hovedpunkterne:

Den 1. april sender Luigi Di Maio, Italiens udenrigsminister, et brev til sine kolleger i EU-landene. Vi har af en eller anden grund ikke modtaget det brev, han har sendt til Danmark, men vi har fået fat på det brev, han har sendt til Sverige, og mon ikke der står nogenlunde det samme i brevet til Danmark. Luigi Di Maio skriver bl.a.:

»I denne store prøvelse for os alle sammen har Italien desværre en særlig massiv udfordring i forhold til at begrænse smitten og sikre borgernes sundhed. Det er en dramatisk tid, og det er derfor nødvendigt at appellere til solidariteten hos vores europæiske partnere. For at begrænse smittespredningen og helbrede vores syge borgere har mit land et bydende behov for hurtigst muligt at sikre os det størst mulige antal læger, sygeplejersker samt udstyr til individuel beskyttelse.«

Det er altså værnemidler, og han nævner også, hvad det er for nogle masker, man har brug for. Han slutter af med at skrive: »Respiratorer til patienter i intensiv behandling«, dvs. ikke bare respiratorer, men respiratorer til patienter i intensiv behandling. Det er altså sundhedspersonale, værnemidler og en respiratorer til intensiv behandling, der omtales.

Fra regeringens side går man i gang med at forberede et svar til Italien, som tilbyder transportrespiratorer. Det er ikke en fejl, at man sender det tilbud af sted, for man ved, at respiratorerne ikke er anvendelige til covid-19-patienter. Det fremgår eksempelvis af en korrespondance fra Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse den 8. april, hvor der står:

»Det er vigtigt at informere Udenrigsministeriet om, at det ikke umiddelbart er muligt at anvende PEEP funktion med vores Weinmann Medumat Standard-respiratorer. Jeg ved fra kommunikation med det sundhedsfaglige personel i DK, at netop denne funktion er vigtig ift. ventilering af corona patienter ...«.

7 minutter senere tikker der et svar ind fra Operationsstaben i Forsvarsministeriet, som svarer: »Tak for heads-up og tak for det kæmpe arbejde du gør her. Jeg er klar over udfordringerne, når man forsøger at bruge en mobil respirator i et hospitals set-up, men Udenrigsministeriet tænker formentlig kun i signalværdi og for dem er en respirator – en respirator, og vi kan selvfølgelig heller ikke udelukke, at der er et behov for transportrespiratorer i Italien.«

Samme viden har man i Sundheds- og ældreministeriet. Det fremgår af et svar til Danmarks Radio af 12. april, hvor man også her beskriver respiratorerne som uegnet til behandling af covid-19-patienter.

En anden del af tilbuddet er et felthospital, og om det felthospital ved vi jo ikke var en del af ønsket i brevet fra Luigi Di Maio. Vi kan altså se af korrespondancen fra Forsvarsministeriet, at Forsvarskommandoen spørger Forsvarsministeriets departement den 8. april, kl. 21.50: »Jeg er ved at finde ud af hvor mange vi har« – altså hvor mange respiratorer vi har – »og hvor de er henne samt hvornår de vil kunne være samlet. Skal de tilknyttes felthospitalet?«

Forsvarsministeriets departement svarer så Forsvarskommandoen: »Nej – jeg tror ikke, at det er planen, at de knyttes sammen. Håbet er, at vi alene skal sende respiratorerne af sted, men at vi kan beholde felthospitalet hjemme. Italien mangler ikke senge, men intensivbehandlingspladser og sundhedspersonale dertil.«

Så man ved udmærket godt, at det, man har brug for, er sundhedspersonale og respiratorer til intensiv behandling. Det er ikke senge, og det er ikke transportrespiratorer.

Vi ved også, at de i Region Syddanmark, da de senere bliver spurgt, om de har mulighed for at bistå, finder 13 respiratorer frem, som kan bruges til behandling af covid-19-patienter, og samtidig er de også ved at finde ud af, om der er frivilligt personale, der vil træde til, og det er der. Men af en eller anden grund, som jeg håber, at vi kan få opklaret her på samrådet, ender det altså med, at det personale ikke bliver sendt af sted, og respiratorerne bliver først tilbudt på et væsentlig tidligere tidspunkt.

Da Danmarks Radio begynder at afdække sagen, efter at det er kommet frem, at de tilbudte respiratorer ikke kan bruges til covid-19-patienter, spørger Danmarks Radio, om respiratorerne

er egnede til covid-19-patienter. En afdelingschef skriver i et oplæg til svar fra Forsvarsministeriet: Weinmannrespiratoren er ikke egnet til coronapatienter. Men det svar er ikke det, som Danmarks Radio får. En overordnet beslutter, at den del ikke skal tilgå DR, fordi det kan konflikte med noget, som f.eks. Udenrigsministeriet har sagt. Det skriver vicechefen tilbage. Man forsøger altså at dække over, hvad der rent faktisk er sket.

Noget af det, som udenrigsministeren har sagt, kunne f.eks. være det, der fremgår af den pressemeddelelse, som blev fremsendt af udenrigsministeren, forsvarsministeren og sundhedsministeren den 8. april, hvor udenrigsministeren kalder det danske bidrag for »en solid håndsrækning og en bred vifte af bidrag«. Det har han jo senere også erkendt, at man nok ikke kan kalde det, når man har fået den viden, man har. Og forsvarsministeren udtaler: »Jeg er meget glad for, at vi har mulighed for at hjælpe Italien i denne svære tid.« Sundhedsministeren svarer: »Det er derfor naturligt, at Danmark også sender hjælp.«

Men vi har nu fået klarlagt, at den hjælp, man tilbyder at sende, ikke er nogen hjælp overhovedet. Det er alene et spørgsmål om signalværdi, og hvis det ikke var blevet opdaget, havde det sikkert været fint nok. Vi hoppede jo alle sammen i fælden til at begynde med og sagde: Det er vel nok dejligt, at regeringen kan sende nødhjælp. Men det viser sig, at der ikke er tale om hjælp, men i virkeligheden det modsatte. For havde man brugt de her respiratorer til covid-19-patienter, kunne det sådan set have slået dem ihjel.

Dette er min indledning. Der er derudover nogle spørgsmål, vi skal have styr på. Fra forsvarsministerens side skal vi for det første have svar på, om viden om respiratorernes ikkeegnethed til behandling af covid-19 patienter bliver videregivet til Udenrigsministeriet? For det andet skal vi have at vide, hvornår ministeren første gang bliver klar over, at de her respiratorer ikke kan anvendes til covid-19-patienter? For det tredje vil vi gerne vide, hvorfor Forsvarskommandoen har fået det indtryk, at Udenrigsministeriet formentlig kun tænker i signalværdi. Er det sådan, det plejer at være, eller er det noget, man har fået at vide specifikt i den her forbindelse? Og endelig for det fjerde vil vi gerne have at vide, hvorfor vicechefen i FMI (Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse) aktivt fjerner oplysninger i svaret til Danmarks Radio om, at respiratorerne ikke kan bruges til patienter med covid-19?

Af Sundheds- og ældreministeren vil vi for det første gerne have bekræftet, at den henvendelse, man har fået fra Italien, er med en ordlyd svarende til den henvendelse, der er sendt til svenskerne – altså at det, man har brug for, er respiratorer, som kan bruges til behandling af covid-19-patienter. For det andet vil vi gerne have oplyst, hvordan transportrespiratorerne bliver beskrevet i det katalog, som Sundhedsministeriet oversendte til Udenrigsministeriet forud for den 8. april. Nævnte man her, at respiratorerne ikke var anvendelige til covid-19-patienter?

For det tredje vil vi gerne vide, om sundhedsministeren den 8. april, altså da pressemeddelelsen udgik, var bekendt med, at forsvarets respiratorer tidligere var blevet stempet som ubrugelige. Det skete nemlig allerede på et møde enten den 24. eller den 27. marts i den danske covid-19-taskforce.

Endelig for det fjerde vil vi gerne have belyst, hvorfor regeringen først den 5. maj tilbød nyere og mere avancerede respiratorer til Italien, når Region Syddanmark allerede den 20. april svarede Sundhedsstyrelsen, at man godt kunne undvære 13 egnede respiratorer, og i øvrigt hvorfor Region Syddanmark fik forbud mod at sende frivilligt personale til Italien.

Formanden: Tak for begrundelsen. Jeg forstår, at den var på vegne af alle fire spørgere. Nu kan vi først give ordet til sundheds- og ældreministeren til besvarelse og derefter forsvarsministeren. Værsgo, minister.

Sundheds- og ældreministeren: Jeg vil godt starte med at sige, at det her forløb ikke har været tilfredsstillende. Det er der ingen grund til at lægge skjul på. Jeg har derfor iværksat en intern gennemgang af alt, hvad der må være af e-mails og dokumentation for sagsforløbet, som jeg vil gennemgå hovedpointerne af for udvalget her i dag.

Jeg har som sundheds- og ældreminister haft løbende fokus på, om det danske sundhedsvæsen havde ekstra kapacitet, som kunne sendes til eksempelvis Italien.

Den 31. marts skrev Sundheds- og Ældreministeriets departement følgende til Sundhedsstyrelsen: »Vi skal [...] bede om jeres vurdering ift. om og givet fald i hvilket omfang, vi kan hjælpe [udlandet med]:

- Materiel – kan vi bidrage? Og hvad kunne vi i givet fald bidrage med?
- Personale [...]?
- Kan vi tage syge patienter fra andre EU-lande?»

Den 1. april modtager vi det første svar fra Sundhedsstyrelsen:

»Prognoserne for den videre udvikling af epidemien er [...] fortsat behæftet med usikkerhed, hvorfor det også er vanskeligt at forholde sig til evt. overskudskapacitet, der kan stilles til rådighed for udlandet. [...]

Generelt stiller Sundhedsstyrelsen sig positivt i forhold til at vurdere mulighed for at bistå andre lande ved modtagelse af patienter [fra Tyskland og Sverige], hvis egen kapacitet tillader det, og de berørte lande selv er udfordret på kapacitet.«

Efter den første regeringsbeslutning, som jeg vender tilbage til, om hjælp til Italien den 8. april, hvor Forsvarets respiratorer jo altså indgik, bad jeg igen mit departement spørge Sundhedsstyrelsen, om det danske offentlige sundhedsvæsen også kunne bidrage:

»Vi skal bede Sundhedsstyrelsen (re)vurdere Danmarks behov for respiratorer, og om Danmark vil kunne afgive/udlåne nogle få til andre lande. Og i så fald hvor mange. Vi skal anmode om en vurdering snarest, henset til de store behov i Italien, Spanien etc.«

Samme aften den 8. april svarer Sundhedsstyrelsen følgende: »Forsvaret skulle være i besiddelse af 7 funktionsdygtige respiratorer af typen Weinmann, som vi ikke har inddraget i det danske beredskab, og som regeringen derfor kan overveje at udlåne til fx Italien.

Derudover kan vi forstå, at Sverige pt. er presset på intensiv sengekapacitet, og man kan derfor overveje, om man vil tilbyde at modtage patienter derfra til behandling på danske sygehuse, som ikke har stor belastning pt.«

Jeg vender som sagt tilbage til sagen om forsvarets respiratorer lidt senere.

Først vil jeg godt gengive mere fra den her kontinuerlige korrespondance, som departementet har haft med Sundhedsstyrelsen om hjælp til udlandet. For den 16. april – det var altså den 8. april, og nu er det så den 16. april – skriver departementet igen til Sundhedsstyrelsen:

»Vil I med bidrag fra regionerne vurdere, om der er "over"kapacitet som regionerne kan stille til rådighed i lyset af, at vi også skal kunne hjælpe Rigsfællesskabet, hvis de anmoder om hjælp, at Danmark langsomt genåbnes, samt at aktiviteten øges i sundhedsvæsnet?«

Og den 17. april præciserede vi denne bestilling med følgende ønsker:

»[...] hvilke tre løsninger kunne man så se ift. hjælp til udlandet inkl. forbehold og udfordringer ved de tre løsninger hhv. a) en nul løsning, hvor intet udstyr tilbydes, b) en lille løsning, hvor fx 20 respiratorer sendes til udlandet og c) en stor model på fx 100 respiratorer [...].«

Og samme dag, den 17. april, oplyser Sundhedsstyrelsen tilbage til departementet: »Den nye prognose viser« altså prognosen for sygdommens udvikling i Danmark, »at der i en periode på flere måneder må forventes et behov for ekstra kapacitet af intensive sengepladser på op til 300 pladser til COVID patienter, ud over den almindelige intensive kapacitet på cirka 430 pladser, som belægges med andre patienter. [...]

For at kunne etablere op til 300 intensive sengepladser til COVID-19 patienter har regionerne i deres planlægning inddraget respiratorer, der ikke aktuelt er i brug på sygehusenes intensive afdelinger [...].«

Og Sundhedsstyrelsen uddyber den besvarelse den 24. april: »Sundhedsstyrelsen har bedt regionerne vurdere deres muligheder for at stille respiratorer, øvrigt udstyr samt personale til rådighed til hjælp til udlandet. Som udgangspunkt er regionerne velvilligt indstillede til at hjælpe. Mulighederne herfor vil afhænge af epidemiudviklingen i Danmark.

Med afsæt i den gældende prognose kan regionerne stille 10 – 13 respiratorer til rådighed. Respiratorerne vurderes som egnede til behandling af COVID-patienter. [...]

Hvis der skal stilles et større antal respiratorer til rådighed for udlån til andre lande vil det få indflydelse på regionernes muligheder for at genoptage den almindelige drift af sygehusene og for mulighederne for at ibrugtage yderligere intensive kapacitet, såfremt der bliver behov herfor [...].«

Denne runde, altså dette svar fra den 24. april, medførte, at Danmark som bekendt, som der også blev sagt fra spørgerens side, kunne tilbyde Italien de her 13 respiratorer den 4. maj, og at de ankom til Italien den 20. maj.

Mit system har siden da haft kontinuerlig kontakt med Danske Regioner, om muligheden for at sende sundhedspersonale til udlandet, ligesom jeg selv flere gange har drøftet muligheden for hjælp til udlandet med regionerne. Senest har vi bedt dem melde løbende ind, om de har overskudskapacitet, som kan sendes som bistand til udlandet i forbindelse med behandling af covid-19. Det vender jeg tilbage til til sidst.

Lad mig adressere spørgsmålet om de respiratorer, som regeringen i første omgang tilbyder Italien, som samrådet her omhandler. Der er som bekendt tale om Forsvarets respiratorer. Forsvarets respiratorer kom i spil i marts 2020, hvor Sundhedsstyrelsen i deres rapport om prognose og kapacitet i Danmark for intensiv terapi fra den 22. marts 2020 bl.a. skulle afdække »muligheder for at udvide intensiv kapacitet og respiratorer uden for det offentlige sundhedsvæsen.«

På det tidspunkt var sundhedsmyndighedernes prognoser for virussens udvikling baseret på erfaringerne i Kina og Norditalien. Det fremgår af Sundhedsstyrelsens rapport, at behovet for intensivpladser med respirator ved prognosen baseret på kinesiske data var ca. 990, mens behovet for intensivpladser med respirator ved prognosen baseret på italienske data var ca. 830 i Danmark. Det var det niveau, man skulle sikre vi havde.

Hertil kom, at sundhedsvæsenet fortsat skulle være klar til at behandle patienter med andre akutte og livstruende tilstande. Sundhedsstyrelsen opgjorde derfor antallet af intensivpladser med respiratorer, vi kunne finde i Danmark, og i det arbejde indgik alt, hvad man kunne finde. Det vil sige, at Forsvarets respiratorer indgik i overvejelserne om at øge kapaciteten under en voldsom spidsbelastning af det danske sundhedsvæsen i lighed med respiratorer – og det er velbeskrevet, det ved i hvert fald medlemmerne af Sundhedsudvalget – fra privathospitaler, universiteter, nyindkøb fra udlandet og faktisk også respiratorer til veterinær brug, altså fra visse dyrlægeklinikker.

I rapporten fremgår det, at »Forsvaret og Beredskabsstyrelsen råder over et antal respiratorer, som vil kunne anvendes til behandling af intensivpatienter, inklusive patienter smittet med COVID-19«. Rapporten her er dateret den 22. marts. Mellem den 16. marts og den 26. marts anmoder regionerne om at få Forsvarets respiratorer til afprøvning. Sundhedsstyrelsen fungerede som formidler og indgik ikke i denne kliniske vurdering. Den foregik i det regionale sygehusvæsen. Det blev i løbet af denne proces klart i regionerne, at respiratorerne ikke var egnede til covid-19-patienter. Denne viden indgik også i det videre arbejde i Sundhedsstyrelsens intensive taskforce, hvor regionerne, Danske Regioner, og Dansk Selskab for Anæstesiologi og Intensiv Medicin var repræsenterede. Der var altså tale om en proces, hvor man løbende opnåede mere viden.

Sundheds- og Ældreministeriets departement får den 8. april oplysninger om, at Forsvarets respiratorer ikke er egnede til covid-19-patienter. Ministeriet modtager disse oplysninger, efter regeringen traf beslutningen om at sende dem som hjælp til Italien. I en svarmail fra Sundhedsstyrelsen vedlægges en status på respiratorerne uden for det offentlige sygehusvæsen som et bilag. Det fremgår af dette bilag, at »Forsvaret er i besiddelse af to typer respiratorer [...] Respiratorerne har været afprøvet i flere regioner, og vurderingen er, at de ikke kan anvendes som respiratorer til COVID-19 patienter, men at de i stedet kan anvendes som supplement til simple procedurer fx appendicit hos unge og ellers raske mhp. at frigøre mere avanceret respirator kapacitet til de mest syge patienter«

Der blev ikke reageret på denne nye viden i mit system, da bilaget ikke bliver læst før væsentlig senere. Oplysningerne bliver således heller ikke videreformidlet til mig, men indkom altså også efter regeringens beslutning.

Det er ikke tilfredsstillende, at der i mit hus er viden, som der ikke bliver handlet på, og det skal jeg være den første til at beklage. Det kan også konstateres, at Sundhedsstyrelsens intensivtaskforce havde viden om Forsvarets respiratorer allerede i slutningen af marts. Vi ved på baggrund af vores interne gennemgang, at denne viden blev sendt til departementet den 8. april, men at der ikke blev reageret på det. Det er faktisk som et led i den interne gennemgang, at den mail og det vedhæftede fra mailen er dukket op, og det er derfor, jeg lægger det frem her.

Det er klart utilfredsstillende, at der ikke er klarere procedurer for så vigtig en sag. Ja, det hastede. Ja, der var tusind andre overbebyrdede sager. Men netop derfor skal der være fuldkommen klare procedurer for håndteringen af sådan en sag. Det betyder, at første gang jeg personligt stifter bekendtskab med, at Forsvarets respiratorer ikke er covid-19-egnede, er den 9. april, hvor det også bliver kendt i offentligheden. Formand for Dansk Selskab for Anæstesiologi og Intensiv Medicin Joachim Hoffmann-Petersen siger i medierne:

»Covid-patienter har et meget alvorligt lungesvigt, og man må sige, at en patient med svær covidsygdom er den ultimative test for en respirator. De her gamle respiratorer kan simpelthen ikke ...«.

På baggrund af medieomtalen retter vi den dag – det er altså dagen efter regeringsbriefingen; vi er nu ved den 9. april – fra Sundheds- og Ældreministeriets departement telefonisk henvendelse til regionerne med henblik på at afklare, hvor mange respiratorer de har, hvor mange de kan undvære, og hvad respiratorerne kan. Den 12. april melder Danske Regioner tilbage, at regionerne er villige til at levere et antal af Forsvarets respiratorer tilbage til Forsvaret efter påske. Dette melder mit system videre til Udenrigsministeriet, og senere samme dag videregiver mit system regionernes erfaringer med Forsvarets respiratorer til Udenrigsministeriet, herunder at respiratorerne ikke kan anvendes til covid-19-patienter. Regionerne oplyste den 14. april, at de samlet kunne frigøre et antal af de respiratorer, som de havde lånt fra Forsva-

ret. Flere regioner ønskede fortsat at beholde et mindre antal i deres beredskab. Det var en gennemgang af sagen og forløbet baseret på den viden, som jeg har.

Det rejser nogle spørgsmål, man kan stille sig selv: Er det tilfredsstillende, at det tog os så lang tid at afklare, hvordan vi kunne hjælpe Italien med materiel? Nej, det er ikke tilfredsstillende, og det vil jeg gerne beklage. Nu handler det om at lære af de her fejl, så de ikke sker igen – ikke mindst fordi pandemien stadig er her og der er en lang række lande, som står med problemer, som man havde i Italien tilbage i april måned. Og jeg opsat på, at der skal læres af de fejl, og ikke kun os ministre, men også vores systemer og vores styrelser. Derfor er der etableret en ny tværministeriel taskforce, som skal stå for koordination af bilaterale anmodninger fra andre lande om bistand i krisesituationer, og det gælder såvel udstyr, finansiering som personale. Det skal bidrage til, at der fremover i forbindelse med pandemier eller lignende internationale krisesituationer er en effektiv, hurtig og relevant dansk reaktion på anmodningerne.

Vi er nu i dialog med regionerne om, at de hurtigst muligt skal indmelde, når der opstår overskydende respiratorer eller andet udstyr. Så hvis der opstår situationer med overskydende materiel, værnemidler, respiratorer og andet, som er egnet til covid-19-patienter, skal de melde ind, så vi kan hjælpe med at videreformidle det til lande, som har behov for hjælp. Et eksempel på det er, at vi har fået en melding fra Region Hovedstaden, hvor de netop har oplyst, at de har op til 80 nye og covid-19-egnede respiratorer, som de kan stille til rådighed som nødhjælp til udlandet i den nærmeste fremtid. Der er her tale om nye respiratorer, der er indkøbt i forbindelse med coronaepidemien. Respiratorerne er blevet leveret, og de er blevet klinisk testet i regionen, men de er altså ikke længere nødvendige i det danske sundhedsvæsen med den situation, vi ser ind i nu. Region Hovedstaden har understreget – og det er meget, meget centralt her – at det er vigtigt med dialog med modtagerlandet om respiratorerne, da deres kliniske afprøvning har vist, at det forudsætter en del uddannelse at betjene dem.

Foreløbige sonderinger i taskencen vidner om, at der er en række lande på verdensplan, som anmoder om bistand i form af respiratorer i forbindelse med covid-19. Det nye sundhedsprogram i EU har også som ambition, at vi skal være bedre forberedt på at hjælpe hinanden i forbindelse med kommende sundhedskriser. Programmet skal være med til at sikre, at vi har de nødvendige mekanismer på plads for hurtigere og mere smidigt at kunne yde hinanden bistand med f.eks. medicin, udstyr og sundhedspersonale. Det ønsker regeringen som bekendt at støtte.

Jeg har sagt, at sagen her er utilfredsstillende, og her mod slutningen vil jeg sige, at jeg ikke vil lægge skjul på, at jeg personligt er ked af sagen på Danmarks vegne. Jeg er ikke i tvivl om, at alle involverede har handlet ud fra et ønske om at finde løsninger hurtigt på en vanskelig sag – de bedst mulige løsninger. Men det tog for lang tid at få afklaret vores muligheder for at hjælpe, og samtidig blev beslutningen om sammensætningen af det konkrete tilbud forhastet på en måde, så der ikke blev taget ordentligt stilling til respiratorernes anvendelsesmuligheder på et oplyst grundlag.

Jeg har under hele forløbet fundet det utilfredsstillende, at vi i sundhedsvæsenet var så længe om at levere funktionsdygtige respiratorer til udlandet. Jeg kan kun være enig i, at vi skal lære fra vores erfaringer både nationalt og internationalt, så vi fremover kan agere hurtigere og bedre. Tak for ordet.

Forsvarsministeren: Lad mig indledningsvis sige, at vi politikere er dybt afhængige af de oplysninger, vi får – det gælder mig som minister; det gælder jer som Folketing. Derfor er denne sag både vigtig, men også ærgerlig. For den handler om, at viden om respiratorer, der havde betydning for politiske beslutninger, *ikke* er blevet givet til os rettidigt – hverken til mig som minister eller til jer som Folketing. Derfor værdsætter jeg også samrådet her i dag, og det gør jeg, fordi jeg mener, det er vigtigt, at vi både drøfter det konkrete forløb, som i den grad ikke er tilfredsstillende for nogle af os, men også fordi det sætter fokus på, hvad viden eller mangel på viden betyder for vigtige beslutninger.

Lad mig nu redegøre for forsvarets rolle i forbindelse med udlån af respiratorer. Forsvaret råder over et antal respiratorer, som typisk bruges på missioner. Nogle er af ældre dato, andre af nyere dato. I forbindelse med coronakrisen var der stor efterspørgsel fra det danske sundhedsvæsen på alle typer af respiratorer. Efter ønske fra Sundhedsstyrelsen stiller Forsvarskommandoen derfor i midten af marts sine respiratorer til rådighed for sundhedssektoren. Langt de fleste respiratorer bliver i starten af april udleveret til regionerne, der konkret anmoder om de pågældende respiratorer.

Det har været fremme, at forsvarets respiratorer er ubrugelige. Jeg har ingen viden om respiratorer, men jeg konstaterer både nu og dengang, at de respiratorer, som vi taler om her på samrådet, blev efterspurgt på det tidspunkt og rekvireret af den danske sundhedssektor i en ekstraordinær situation. Hvad de udlånte respiratorer kan bruges til i det danske sundhedsvæsen, har Forsvarsministeriet eller Forsvarsministeriets styrelser ikke det sundhedsfaglige myndighedsansvar for at vurdere. Forsvaret udlånte det, der var på hylderne.

Den 8. april beslutter regeringen som bekendt at tilbyde støtte til Italien med bl.a. et antal af forsvarets respiratorer. Den 9. april blev der i medierne fremført kritik af regeringens tilbud om støtte til Italien. Det er første gang, jeg hører om, at respiratorerne har begrænset anvendelighed. Der bliver konkret stillet spørgsmål ved, hvorvidt forsvarets respiratorer kunne benyttes til coronapatienter. Den kritik overrasker både mig og ministeriet – dette, fordi respiratorerne jo på det pågældende tidspunkt fortsat er efterspurgt af sundhedsvæsenet herhjemme. Så der er brug for en sundhedsfaglig vurdering af den kritik, der rejses i medierne. På baggrund af informationerne fra pressen tager Forsvarsministeriet samme dag, som kritikken rejses, altså den 9. april, kontakt til Sundheds- og Ældreministeriet for at få en afklaring på, om det er korrekt, at respiratorerne er ubrugelige. Den 12. april oplyser Sundheds- og Ældreministeriet til Forsvarsministeriet, at forsvarets respiratorer ikke er velegnet til coronapatienter, men at respiratorerne er vurderet relevante til behandling af andre typer patienter, hvorved der frigives respiratorkapacitet til coronapatienter.

Den 14. april modtager Forsvarsministeriet en melding fra Sundheds- og Ældreministeriet om regionernes vurdering af, hvorvidt de kan undvære de respiratorer, som forsvaret har udlånt til dem. Meldingen er her, at regionerne fortsat ønsker at bevare en del af forsvarets respiratorer i det danske sundhedsberedskab – altså efter den her vurdering. De sidste af forsvarets respiratorer leveres tilbage i midten af maj. Derfor var der ikke i Forsvarsministeriet grundlag for at antage, at respiratorerne skulle være ubrugelige. Det blev opfattet sådan, at sundhedssektoren ikke fortsat ville ytre et ønske om at låne respiratorerne, såfremt de skulle være ubrugelige.

Ministeriet og myndigheder skal sikre, at alle relevante oplysninger indgår i grundlaget for regeringens beslutninger – det er selvsagt helt centralt. Og derfor er jeg på ingen måde tilfreds med at læse i avisen, som jeg gjorde i sidste uge, at to medarbejdere i to styrelser, Forsvarskommandoen og Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse, den 8. april om morgenen har kommunikeret med hinanden om, at forsvarets respiratorer var mindre egnede til behandling af coronapatienter. Det er oplysninger, som de skulle have viderebragt.

Forsvarskommandoen igangsatte på samme tid en redegørelse, som jeg fik i onsdags, og som blev oversendt til ordførerne og lagt på ministeriets hjemmeside. Jeg har i øvrigt taget den med, til hvis der er nogen, der mangler den. Her redegøres for forløbet, og det fremgår tydeligt, at den viden, som nogle medarbejdere lå inde med qua deres uformelle dialog med sundhedsvæsenet, burde være videregivet. Og lad mig i lyset af redegørelsen også gøre det helt klart, at det aldrig er medarbejderes opgave at tillægge andre myndigheder motiver – som f.eks. at noget blot skal have signalværdi. Politiske analyser tror jeg vi er mange der laver; de hører bare ikke hjemme i faktuelle myndighedssvar.

I pressen blev der også rejst kritik af, at en ledende medarbejder i Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse den 11. april tilrettede et svar til pressen om respiratorerne. Dette så indholdet af pressesvaret blev holdt faktisk i forhold til Forsvarsministeriets kompetencer.

Den kritik har jeg til gengæld sværere ved at se. Det må være sådan, at det er den ansvarlige myndighed, der svarer på myndighedshenvendelser. I dette tilfælde skal Forsvarsministeriet ikke lave sundhedsfaglige vurderinger, og derfor mener jeg, at den ledende medarbejder i denne styrelse i denne sag handlede fornuftigt og i overensstemmelse med sit ressort. Han vurderede, at det ikke var Forsvarsministeriets logo, som skulle bære en sundhedsfaglig vurdering af respiratorernes anvendelighed i forhold til coronapatienter.

Så for at opsummere: I mine øjne er det en klar fejl, at når der sad en medarbejder i en styrelse med en bekymring om respiratorernes anvendelse, der ikke tilgik departementet og mig som minister og dermed kunne deles med jer som folketingsmedlemmer. Det er mit ansvar som minister at påpege den fejl. Det har jeg gjort, og det gør jeg her over for jer.

Når det er sagt, synes jeg også, at vi skylder at takke de medarbejdere, der i mange intense uger arbejdede hårdt for at afbøde krisen og ruste os til det værste. Det forløb, vi taler om her,

foregik over påsken, hvor medarbejderne helt sikkert også gerne ville have haft tid med deres familier. Men de arbejdede. Og det synes jeg – trods de her meget markante fejl – at vi skylder dem en stor tak for.

Lad mig igen takke for samrådet her i dag. Jeg mener, det er vigtigt at bringe lys over sagen, og deler til fulde oplevelsen med jer af, at det ikke er tilfredsstillende.

Formanden: Tak til ministeren. Jeg vil nu give mulighed for, at stillerne bag samrådet får ordet. Jeg skal sige, at jeg allerede har en del på talerlisten. Vi har lovet ministrene, at der er en bagkant, der hedder 12.30, så jeg appellerer til, at man er så konkret og præcis i sine spørgsmål som overhovedet muligt. Den første, der får ordet, er Jan E. Jørgensen.

Jan E. Jørgensen: Så skal jeg indlede med at anerkende både svaret fra sundheds- og ældreministeren og fra forsvarsministeren. For vi er helt enige i, at det, der er sket, er meget utilfredsstillende, og det er rart at høre, at de to ministre deler den vurdering. Det var jo noget lidt andet, der kom frem, da vi havde det første samråd med udenrigsministeren. Der var ikke helt den samme anerkendelse af, hvor utilfredsstillende det her rent faktisk var. Så respekt for det og tak.

Dernæst et enkelt opklarende spørgsmål til forsvarsministeren. Ministeren siger, at den medarbejder, som retter i svaret til Danmarks Radio, har handlet fornuftigt, fordi det ikke er ministeriets ansvar at vurdere, om de pågældende respiratorer kan bruges til covid-19-patienter, som er det, Danmarks Radio spørger om. Der er viden i ministeriet om, at de ikke kan bruges. Det fremgår af svarudkastet, at man skal skrive det, men så siger medarbejder, at det skal vi ikke skrive, for det må andre give en vurdering af.

Men forvaltningslovens § 7 siger jo, at hvis man får en henvendelse om noget, man ikke er rette myndighed til at svare på, så skal man videregive henvendelsen til rette myndighed. Og når man så oven i købet, på trods af at det ikke er ens ansvarsområde, har den viden om, at de her respiratorer ikke duer, havde det så ikke været rimeligt, at man, inden man sender dette svar til Danmarks Radio, henvender sig til Sundhedsministeriet og beder om opklarende oplysninger? Eller at man alternativt skriver til Danmarks Radio: Det er ikke os, du skal spørge om de her respiratorer virker; du skal spørge Sundheds- og Ældreministeriet.

Jeg har svært ved at se, at det coverup, som jo reelt er foregået i Forsvarsministeriet, er fornuftigt. Det er fair nok, at man formelt ikke har ansvaret for at vurdere, om respiratorerne er egnede eller ej, men når man rent faktisk ved, at de ikke duer, burde man så ikke have sendt henvendelsen til Sundhedsministeriet jævnfør forvaltningslovens § 7?

Forsvarsministeren: Jo, det havde været helt oplagt, at man enten i svaret skrev, at den her del kan vi ikke svare på, og at du skal henvende dig til sundhedsmyndighederne, eller at man sendte den videre. Det mener jeg, du har fuldstændig ret i. Jeg har jo tænkt over, hvor jeg kunne have handlet anderledes som minister; hvor kunne jeg have grebet ind; var der nogen

alarmklokker, der ringede? Jeg har virkelig svært ved at se, hvor jeg skulle have fået en mistanke og kontaktet departementet, fordi det kørte mellem to styrelser, og fordi meldingen var, at der blev ved med at ønske om at låne forsvarets respiratorer fra regionerne. Når man ikke har viden om respiratorer, tænker man, at når nogen gerne vil låne bogen på hylden, så er det jo nok, fordi den er god. Til gengæld blev jeg meget overrasket den 9., da jeg tænder for min radio og hører den her kritik blive fremført, fordi det slet ikke er det indtryk, jeg sidder med, i forhold til de her respiratorer.

Men i forhold til det andet: Jo.

Sofie Carsten Nielsen: Tak for en så klar fremlæggelse og erkendelse, og også for at gå mere systematisk igennem det. Det har været svært at blive klog på, hvad der egentlig er foregået. Nu har I som ministre – og tak til sundheds- og ældreministeren i særdeleshed, for det er i hans ministerium, rigtig meget er foregået – fremlagt lidt mere. Det var jeg glad for, for så kan vi slippe for at spørge til alle de detaljer. Det, jeg sidder tilbage med, apropos forsvarsministerens, synes jeg, helt rigtige refleksion, er derfor også et spørgsmål: Har I som ministre set henvendelsen fra italienerne? Og hvis ikke, har I så efterspurgt at se den? For min refleksion er, at I går ud i en pressemeddelelse 8. april og tager – og det gør man jo, hvis man tror, at man sender noget, der kan hjælpe – æren for, at nu hjælper vi et andet medlemsland, der er i store problemer. Men ved I på det tidspunkt ikke, hvad der er blevet bedt om?

Sundheds- og ældreministeren: Tak. Jeg skal også sige, at den systematik her har taget en del tid i ministeriet at få frem, og det er der rigtig gode grunde til, nemlig det arbejdspress, der har været.

Den konkrete henvendelse, som Udenrigsministeriet modtog fra den italienske udenrigsminister med anmodning om støtte, blev videresendt til Forsvarsministeriet og Sundheds- og Ældreministeriet, og jeg kan citere fra den her i udvalget. Anmodningen gik dels på værnemidler og respiratorer og sundhedspersonel, dels på enhver form for støtte, som kunne ydes til Italiens håndtering af krisen.

I brevet står der bl.a.:

«For at kunne begrænse spredningen af virus og helbrede vores syge borgere har mit land et akut behov for hurtigt at modtage det størst mulige antal læger og sygeplejersker, individuelle værnemidler til sundhedspersonalet, mundbind, FFP2 og FFP3, N95, også den kirurgiske type, samt respiratorer til patienter i intensiv behandling. Italien vil være ekstremt taknemlig for enhver støtte, man har mulighed for at yde, også i form af eksporttilladelser til de materialer, som allerede er købt eller bestilt, så hurtigt som muligt.»

Forsvarsministeren: Jeg kan forstå, at det er tilgået departementet. Jeg har ikke selv set det.

Sofie Carsten Nielsen: Det var nemlig også det, jeg gerne ville høre sundheds- og ældreministeren om. Så han brevet fra Italien, inden man sendte den pressemeddelelse ud? For hvis

jeg havde set det, ville min refleksion – det er altid lettere i bagklogskabens lys, det er jeg helt med på – have været, at jeg gerne lige ville undersøge, om det faktisk også er det efterspurgte, vi har sendt af sted.

Sundheds- og ældreministeren: Jeg har fået at vide – og det kunne jeg også se i pressen, men jeg fik det også fremstillet – at der var en henvendelse fra Italien, men jeg har ikke set den konkrete henvendelse før. Jeg ville bare gerne dele dens ordlyd med jer.

Formanden: Så den er tilgået departementet, men ministeren har ikke set den?

Sundheds- og ældreministeren: Det var, som jeg forstår det, den 1. april, men jeg har ikke set selve ordlyden af den.

Liselott Blixt: Tak til de to ministre. Det lyder jo rigtig godt, at man ikke er tilfreds med sagens forløb, men nu kører det her på snart tredje måned. Jeg synes ikke, man har været ude og beklage sig ret meget; man var faktisk ude og synes, at man lavede en enorm håndsækning til Italien, der havde brug for vores hjælp.

Når jeg så får de datoer op, som sundheds- og ældreministeren var inde over, i forhold til hvornår taskforcen havde den her viden, og hvornår den kom videre til departementet og til ministeren, så synes jeg godt nok, det tager lang tid – hvis vi havde syge borgere på de danske sygehuse, der skulle vente på, en respirator blev erklæret egnet, og der er en taskforce, der sidder omkring den 16. til den 26. marts, Departementet får det at vide den 8. april, og ministeren får det at vide den 9. og sender så først besked til udenrigsministeren og forsvarsministeren den 12. april. Er det den proces, man har? Og så er jeg faktisk lidt ligeglad med, om det er påske, eller hvad det er, for der er mennesker, der dør, og det gør de også i påsken, og det ville de også have gjort, hvis det havde været på et dansk hospital.

Vi står med nogle, der beder om hjælp, og en taskforce, der siger, at vi har noget her, der ikke virker. Er man tilfreds med, at der går så mange dage, før man får den besked, at respiratorerne er ubrugelige? Det er mit spørgsmål. Det andet spørgsmål er: Har man været ude og beklage det, man var ude at sige i pressemeddelelsen? Har man været ude og sige: Undskyld, vi vidste det ikke, men vi kom til at tro, at vi sendte en rigtig god hjælp til Italien. Det var forkert, og vi beklager meget. Jeg mener, at det skulle stå på samme sted, som en pressemeddelelse havde gjort.

Sundheds- og ældreministeren: Det er fuldstændig rigtigt, at sundhedsvæsenet selvfølgelig også arbejder året rundt og døgnnet rundt. Den viden, der er i Sundhedsstyrelsen, har de haft til opgave at indsamle ud fra de prognoser fra Kina og Norditalien. Danmark var jo på den berømte røde kurve til at begynde med i de første par uger af marts måned, og hvis det fortsatte og ramte som i Kina og Norditalien, hvad ville vi så få brug for i en peak-periode af epidemien på i hvert fald nogle uger? Derudover skulle vi have respiratorer til andre livstruede, akutte patienter. Det arbejde, de fik, hvor de skulle finde ud af, hvad vi har, hvad vi kan skaffe, hvad vi

kan købe, hvad vi kan låne, og hvad det kan bruges til. Deres arbejde var så at melde tilbage til os, hvordan det går, om man når at skaffe respiratorer, og om vi klarer den her i Danmark.

Som jeg gennemgik i min besvarelse, spurgte vi sideløbende hermed Sundhedsstyrelsen gentagne gange og løbende, cirka med en uges mellemrum: Kan vi derudover undvære respiratorer til udlandet? Der var svarene i starten afvisende, indtil vi så kunne undvære nogle. For deres fokus var på at sørge for at fordele kapacitet til sundhedsvæsenet i Danmark.

Jeg har nu sagt det, og min kollega forsvarsministeren har også sagt det: Det er ikke en tilfredsstillende situation, vi står i her. Det siger vi åbent og lægger frem. Vi er også forpligtet til at lære af det og til at indrette vores systemer, så vi kan lære af det, og vi kan håndtere den her situation fremover. Fru Liselott Blixt ved som sundhedsordfører, at der er en række andre ting, som er blevet sat op, men som ikke fandtes før. Det kunne være utrolig godt at have et system for, hvordan man mellem ministerier og styrelser kan reagere på situationer i forbindelse med henvendelser fra andre lande hurtigere og rigtigere i forhold til indholdet af det, man så kan tilbyde.

Forsvarsministeren: Hvis der er behov for, at jeg gentager min meget store beklagelse over det her forløb, gør jeg det gerne. For mit eget vedkommende fik den jo ekstra tryk, da jeg kunne slå op i avisen og læse, at der havde været viden om det hos nogle medarbejdere ude i nogle styrelser under Forsvarsministeriet. Der synes jeg, at der må følge en ekstra beklagelse. Det er beklageligt for mig, at jeg ikke har fået den viden, men det er mig, der er minister, og derfor kan jeg jo kun give en beklagelse til jer over, at jeg heller ikke har fået den viden, så jeg kunne dele den med jer.

Eva Flyvholm: Jeg vil gerne starte med at sige tak til begge ministre, for jeg synes virkelig, at I tager det her alvorligt og klart vedkender jer, at forløbet har været uhensigtsmæssig, og at I også er indstillet på at ændre på det fremover. Det er faktisk meningen med at sidde her og også tage den parlamentarisk, for det hastede rigtig meget i forhold til Italien tilbage i marts, og det nåede vi desværre ikke. Det tror jeg vi alle sammen er kede af. Men nu handler det jo om, hvordan vi skal sikre, at det går bedre fremover. Så jeg synes, det er rigtig dejligt, at I kommer med så klar en melding på det.

Jeg har dog et enkelt spørgsmål, som handler om det, jeg hører forsvarsministeren sige meget klart, nemlig at den viden skulle have været formidlet opad i systemet. Det er jeg også helt enig i. Men jeg synes stadig væk, at der er noget i forhold til den aktindsigt, som DR ønsker. Da de spørger: Hvad kan de her respiratorer bruges til? – så sidder en chef under Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse og sorterer fra i det svar, der bliver sendt til DR. Han siger, at man ikke skal skrive direkte, at respiratorerne ikke kan bruges, fordi det kan konflikte med noget, som f.eks. Udenrigsministeriet har sagt.

Det bekymrer mig, for det lugter lidt af, at der sidder nogle mennesker og tænker: Det her er en skidt sag, og hvis vi siger noget, kan det være i konflikt med noget, et andet ministerium har

sagt. Det lugter af, at man dækker over noget. Det vil jeg meget gerne undgå. Det er jo også en del af det at få en god politisk kultur, hvor problemer kommer frem, også selv om det måske er ubelejligt eller støder sammen med noget, nogle andre har sagt. For viden er vigtig. Han siger ikke: Det er ikke vores fagområde; han siger: Det kan konflikte. Derfor vil jeg gerne have en bekræftelse på, at ministeren også tager det her med tilbage til den varslede undersøgelse.

Forsvarsministeren: Det bekymrer også mig, at der sidder medarbejdere, som motivforsker. Det her er foregået ude i en styrelse med en medarbejder. Der har ikke været en viden om, at de fik den henvendelse, og det har ikke været et samtaleemne. Så jeg blev overrasket, da jeg læste det. Men det tilfalder ikke en medarbejder at sidde og lave politiske analyser. Som jeg sagde før: Sådanne analyser hører ikke til i et myndighedssvar eller en myndighedsdialog.

Jane Heitmann: Tak til begge ministre for at stille op til samråd. Det er jo ualmindelig trist og meget beklageligt, ja, jeg er lige ved også at sige pinligt for Danmark. Jeg har et par spørgsmål til ministrenes indledende bemærkninger. Jeg synes ikke helt, vi fik et klart svar på Sofie Carsten Nielsens svar til sundheds- og ældreministeren, nemlig: Hvilken dato så ministeren henvendelsen fra de italienske myndigheder første gang?

Så kan jeg forstå, at der har været et covid-19-møde den 27. marts. Der vil jeg gerne spørge sundhedsministeren om, hvorvidt man havde dialog om situationen i Italien og om henvendelsen fra de italienske myndigheder og i givet fald: Hvad gik den ud på? Blev der truffet nogen beslutninger dér?

Det sidste spørgsmål er til forsvarsministeren, som jeg synes har umådelig travlt med at vaske hænder og sige, at hun ikke har noget ansvar. Det undrer mig lidt, for det har man vel altid som minister, også for, hvad der foregår ude i styrelserne. Jeg kan forstå, at der har siddet medarbejdere i FMI, som har haft viden, der ikke er delt, og jeg vil gerne spørge forsvarsministeren: Hvilke konsekvenser har det haft?

Det samme spørgsmål kunne jeg også rette til sundheds- og ældreministeren. Jeg kan forstå, at man i departementet den 8. april, hvis jeg forstod ministeren ret, allerede dér har haft viden om, at respiratorerne ikke var tilstrækkelige – så hvilke konsekvenser har det haft?

Flemming Møller Mortensen: Tak til begge ministre. Jeg er rigtig glad for, at vi har fået uddybet situationen. Jeg synes godt, at samrådsspørgerne kunne have trukket et citat ind, som udenrigsministeren fremdrog på et tidligere samråd om, at Italien netop ikke kun havde bedt om læger, sygeplejersker, værnemidler og respiratorer, men også om enhver anden form for hjælp.

Jeg er hjulpet af viden, måske også lidt belastet, i og med at jeg er anæstesisygeplejerske. Lige nøjagtig det, vi taler om, er slet ikke, hvad man betegner som respiratorer. Det er givetvis, fordi der er for få faglige personer mellem der, hvor de bliver afleveret fra et lager og kommer ind i nogle systemer. De er normalt det, man i fagsprog betegner som ventilatorer. De kan slet

ikke det, respiratorer kan; de kan noget andet. Derfor synes jeg også, at sundhedsministeren har sagt det godt i dag, nemlig at man også i det danske sundhedsberedskab har brugt denne type, fordi man i den kritiske, akutte situation var ekstremt uvis om, hvorvidt man havde respiratorer nok til dem, der virkelig blev covid-19-syge og havde behov for den bedste teknologi; dér ville vi også i det danske sundhedsvæsen kunne gøre brug af den her form for ventilatorer til at aflaste andre akutte situationer, som ikke havde påkrævet respiratorer. Så jeg er led og ked og træt af, at denne sag har fået en sådan omtale med baggrund i, at der ikke har været nok faglig vurdering. Men jeg synes, at begge ministre her i dag har fremlagt det meget objektivt og fint.

Jeg vil gerne spørge sundheds- og ældreministeren, om man med baggrund i situationen, som den er i dag, kan sige, at Danmark har givet en forkert hjælp til Italien – på baggrund af, at Italien har bedt om enhver form for hjælp; i kraft af at det her udstyr er noget, der hjælper danske patienter og hjælper danske fagpersoner i hverdagen med at løse opgaver, så kunne det også tænkes, at det kunne aflaste og hjælpe i Italien. Og jeg synes, at udenrigsministeren på samrådet tydeliggjorde, at der er et tæt og et godt samarbejde mellem Danmark og Italien, og at man også i Italien fra højt niveau har takket Danmark for den indsats, man har udført. Spørgsmålet er, om man kan sige, at det her er en forkert hjælp. Det er måske placeret i en forkert kategori. Men kan man betegne det, som er blevet gjort fra dansk side, som en fejl?

Halime Oguz: Jeg vil også indlede med at kvittere for begge ministres ærlige fremlæggelse. Tak, det aftvinger respekt. For det er ret tydeligt, at formålet med det her ikke var at drille eller snyde nogen, men det er nogle fejl, der er blevet begået, og dem vedkender I jer.

Jeg har alligevel to spørgsmål. Hvad gjorde ministerierne, da I fandt ud af, at respiratorerne ikke virkede, og endvidere: Hvad I agter at gøre, for at dette ikke kommer til at ske igen? For vi har jo stadig en pandemi. Hvordan kan vi sikre, at de fejl ikke bliver begået igen?

Sundheds- og ældreministeren: Angående Jane Heitmanns spørgsmål om et covid-10-møde den 27. marts går jeg ud fra, at der spørges til et møde i intensiv taskforce mellem styrelserne, de fem regioner og et lægefagligt selskab. Jeg kan ikke på stående fod sige, præcis hvad der var på dagsordenen – departementet var jo ikke med til det møde – men det er jo en status over, hvordan det går. Deres opgave som taskforce er at sikre, at der er nok intensivkapacitet i Danmark til epidemien. Indgrebet i Danmark, nedlukningen af samfundet osv. sker jo i anden uge af marts måned, men det er først i slutningen af marts og starten af april, at vi ser kurven for antallet af indlagte knække, så det er først der, vi ser, at vi ikke følger det norditalienske eksempel.

Jeg er ikke i besiddelse af og har ikke set nogen referater fra den taskforce, men de mennesker sad altså dér den 27. marts og havde ingen viden om, at det, vi havde gjort i Danmark, faktisk ville knække kurven. De sad stadig og kunne forvente et norditaliensk scenarie, eller et kinesisk, som havde ca. samme kurveforløb. Deres opgave var at sikre, at man havde til-

strækkeligt med intensivkapacitet, og mig bekendt blev der ikke diskuteret hjælp til udlandet på det møde.

Hvornår har jeg set henvendelsen fra den italienske udenrigsminister? Det er kun i forbindelse med dette samråd, at jeg har set den konkrete tekst. Jeg ved ikke, hvorfor jeg ikke har fået den tidligere, men jeg har lige fået bekræftet nu, at vi godt kan sende den over til udvalget i fortrolig form.

Flemming Møller Mortensen spurgte, om det var den forkerte hjælp, og jeg kan godt forstå, hvor han vil hen. Men vi må også være ærlige at sige, at Italien sagde nej tak. Det var ikke den hjælp, de havde brug for. Hvis de havde sagt, at de godt kunne bruge dem, tror jeg ikke, vi havde siddet her i dag. Så havde vi nok sagt: Okay, det var ikke lige de respiratorer, der kunne bruges til det, man så kan de bruges til noget andet. Så havde vi nok haft en anden situation.

Så var spørgsmålet fra Halime Oguz: Hvad gjorde ministrene? Vi rettede henvendelse fra ministeriet til Danske Regioner for netop at finde ud af, hvad de pågældende respiratorer kan og ikke kan, hvor mange vi kan undvære osv. for at få klarhed over det og derudover sikre, at det ikke sker igen. Og det er jo af præcis den grund, at vi har nedsat den her tværministerielle taskforce. Men jeg vil ikke lægge skjul på, at det havde været godt at have haft den, før vi blev ramt af pandemien, ligesom det havde været godt at have haft en række andre ting. Men læringen er, at vi i krisesituationer skal kunne levere en effektiv, hurtig og relevant dansk reaktion på anmodninger. Dermed også sagt: Det var ikke hurtigt, det var ikke effektivt, og, som svar til Flemming Møller Mortensen, det var ikke relevant – det vurderede i hvert fald Italien. Og derfor sidder vi her.

Forsvarsministeren: En god lærdom, som er central og kunne have gjort en forskel her, er, at man, inden man begyndte at melde ud i forhold til tilbuddet til Italien, kunne have kontaktet Italien og spurgte: Det er hvad, vi har på hylderne; er det noget, I kan bruge? Det havde været smart. Det er i hvert fald, hvad jeg har lært.

Hvad gjorde jeg den 9. april om morgenen, da jeg hørte P1? Jeg sendte sammen med ministeriet en forespørgsel til Sundhedsministeriet, hvor vi spurgte: Er det rigtigt, at vi har nogle ubrugelige respiratorer?

På mit ministerområde har jeg igangsat et stort oprydningsarbejde. Det omfatter efteruddannelse og en indskærpelse af ansvar. En whistleblowerordning tror jeg ikke ville have været brugt i denne sammenhæng, men det er jo for at sikre, at der er en meget klar forståelse af, hvor afhængige vi politikere er af, at viden kommer til rette tid, hvis vi skal træffe de rigtige beslutninger.

Til Jane Heitmann, der siger, at jeg vasker hænder: Det er jeg ked af. Ja, der skal ikke herske tvivl om, at det er mig, der i sidste ende har ansvaret som minister, og ja, der er foretaget fejl-skøn i den her sag. Men jeg synes, det mest rimelige i forhold til konsekvenser er, at de bliver

håndteret internt. Jeg synes ikke, det hører hjemme på et samråd at fortælle, hvilke konsekvenser vi tager.

Søren Søndergaard: Jeg vil indlede med at sige, at det jo ikke kan være Folketingets problem, at man ikke helt kan finde ud af betegnelsenovre i ministerierne og i styrelserne. Vi kan bare konstatere, at vi har fået oplyst, at man har sendt respiratorer til Italien. Vi jo gå ud fra, at det er rigtigt, når en minister skriver det i en pressemeddelelse. Bare for at slå det fast.

Når det er sagt, vil jeg rose ministrene for deres fremlæggelse. Jeg er meget tilfreds med det, ministrene har sagt. Ministrene bekræfter jo også den kritik og den beretning, vi har lavet fra Folketingets side. Så kan man så undre sig over, at der var partier, der ikke ville være med til den beretning – Socialistisk Folkeparti og Socialdemokratiet – for den er jo nu blevet bekræftet. Og ministeren har ovenikøbet sagt, at man ønsker at lære af det – strålende.

Jeg har én ting til forsvarsministeren om det fremadrettede. For det er jo ikke bare det, at der sidder nogen ovre i forsvaret og siger, at der kan komme et sammenstød af interesser. Man motivfortolker på Udenrigsministeriets formål og kalder det symbolsk. Der er to muligheder, og det må vi have afklaret ned i detaljen. Den ene mulighed er, at den person, der sagde det – og jeg vil godt lige understrege, at det var en med rigtig meget på skuldrene, der kom med den bemærkning – har fået det indtryk fra Udenrigsministeriet. Hvis det er tilfældet, står vi med en gigantisk skandale.

Den anden mulighed er, at vedkommende ikke har fået det indtryk fra Udenrigsministeriet, men bare handler på egne vegne – og så er det en lige så stor skandale. Lad os forestille os, at udenrigsministeren går i salen med et forslag om, at vi skal sende tropper til Afghanistan, og får det vedtaget i Folketinget, og der så sidder en person i forsvaret og siger: Vi har nogle gamle granater, som vi ikke kan bruge; de plejer at eksplodere, når man sender dem af sted og inden de rammer nogen, så dem kan vi sende af sted dertil, for det er sikkert bare symbolsk, at vi skal til Afghanistan. Det er fuldstændig no go.

Jeg vil ikke her spørge, hvad konsekvenserne bliver for de involverede personer, men denne sag skal undersøges til bunds – hvilken en af de to muligheder der så end er tale om, eller eventuelt en tredje, som jeg ikke lige kan tænke mig til. Jeg ønsker bare, at ministeren vil tage det med i sin videre undersøgelse, og jeg ønsker ministeren al mulig held og lykke i den oprydning, der helt tydeligt er brug for i forsvaret, og som alle partier i Folketinget burde stå bag.

Liselott Blixt: Sundheds- og ældreministerens svar til mig kommer ind på, hvad vi gør i Danmark, og der vil jeg gerne slå én ting fast: Vi vil ikke give noget væk fra Danmark, som vi vil kunne få brug for i Danmark. Vi havde hellere set, at man havde sagt til Italien: Vi har ikke noget at give; I kan ikke få noget materiel, I kan nøjes med pengene. Ingenting kan vi undvære, for vi ved ikke, hvordan situationen er i Danmark. Man skulle have slået det fast, at vi skal sørge for danskerne først.

Men sagen her handler om, at vi var nogle stykker, der sagde: Kan man undersøge, om der er noget, vi kan undvære til Italien? Det var, da de bar lig ud og måtte stable dem på lastbiler ud af byen. Alle husker det nok. Da gik man først ud og sagde: Nej. Så gik udenrigsministeren ud dagen efter og sagde: Nu har vi fundet nogle ting, vi kan give. Bagefter finder man ud af, at de ikke duede. Det er situationen. Det hænger ikke sammen med, hvor mange syge vi har herhjemme. Man giver noget, der er ubrugeligt. Det er, hvad sagen handler om.

Så kunne jeg godt tænke mig at få slået fast: Hvem beslutter, at de her respiratorer er dem, man sender til Italien? For hvis det er Sundhedsstyrelsen, er det dem, der har fundet ud af, at de ikke kan bruges. Vi kunne ikke finde ud af det hos udenrigsministeren. Er det i Forsvarsministeriet? Hvem beslutter det, og hvem beslutter hvornår, at det er lige de respiratorer, vi tilbyder? Det er et meget præcist spørgsmål.

Så siger begge ministre, at man i ministerierne har igangsat en undersøgelse af, hvad der er sket. Hvornår er den blevet igangsat?

Jan E. Jørgensen: Jeg er fuldstændig enig med Søren Søndergaard i, at det er dejligt at høre den uforbeholdne beklagelse og enighed i den kritik, der er blevet rejst. Jeg vil udtrykke samme undren over Socialdemokratiet og Socialistisk Folkeparti, der hidtil ikke har været medunderskrivere på den kritik, vi har rejst. Når ens egne ministre er enige, er det jo lidt underligt, at man ikke kan udtrykke enighed med sin minister. Til Flemming Møller Mortensens måske lidt desperate forsøg på at komme ministeren til undsætning ved at sige, jamen var det en forkert hjælp? vil jeg bare sige: Tak, fordi du svarer så åbent og ærligt. Ja, det var en forkert hjælp, for havde det været en rigtig hjælp, havde Italien jo sagt ja.

Felthospitalet har vi ikke hørt så meget om. Hvem træffer beslutning om, at der skal sendes et felthospital af sted, når der er viden i ministeriet om, at Italien ikke har brug for sengepladser, og der ovenikøbet er forhåbning om, at de takker nej?

Det næste spørgsmål er også til forsvarsministeren. Vi har at gøre med en brigadegeneral, som beslutter sig for, at der skal ændres i svaret til Danmarks Radio. Da jeg spurgte ind til forvaltningslovens § 7, og om man ikke burde have videreformidlet den del af spørgsmålet til Sundhedsministeriet, sagde ministeren, at det var du enig i. Men grunden til, at han beslutter sig for at ændre i svaret, er, at det kunne konflikte med noget, som udenrigsministeren har sagt. Det synes jeg da er ret problematisk: Både forsvarsministeren, sundheds- og ældreministeren og udenrigsministeren bliver sendt i byen med et budskab om, at vi nu kommer Italien til undsætning. I tror ligesom os, at det er udstyr, Italien kan bruge. Er I blevet ført lige så meget bag lyset, som vi andre er?

Da sagen begynder at rulle, siger en brigadegeneral: Ups, det skal vi ikke bidrage til, for det kan dokumentere, at udenrigsministeren har sagt noget vrøvl. Han har nok slået et for stort brød op? Det vil jeg også spørge til.

Mit sidste spørgsmål er i forlængelse af Søren Søndergaards. Forsvarsministeren har tydeligt sagt, at man ikke skal motivforske. Men det har man gjort. Er det holdningen bredt i dele af forsvaret, at Udenrigsministeriet ikke sådan rigtigt mener det, når de kommer med en henvendelse? Men at vi bare skal sende noget af sted, som på papiret kan se fint ud, så vi kan komme på en liste over lande, der har bidraget? Og om det faktisk vil gøre en forskel, betyder ikke så meget, fordi det handler om signalværdi? For dét er i givet fald en skandale.

Sundheds- og ældreministeren: Søren Søndergaard nævner spørgsmålet om en beretning. Det kan jeg jo ikke svare på, det er mere en politisk kommentar, tror jeg.

Jeg er nødt til at sige, at Flemming Møller Mortensen ganske vist er uddannet inden for området her, hvorfor jeg nødig vil belære ham om noget, men i alle vores papirer er det nu stadig respiratorer. Ventilator er det engelske ord for en respirator. Jeg er derfor ikke sikker på, at den definition, han kom med, er fuldstændig korrekt.

Liselott Blixt, du er altid så kontant, når du siger tingene, men fra og med den 31. marts er der kontinuerligt henvendelser og kontakt mellem departementet og Sundhedsstyrelsen: Er der noget ledigt nu til udlandet? Det er der den 31. marts, den 8. april, den 16. april, den 17. april, den 24. april, og så ender det med, at der var noget af sundhedsvæsenets udstyr ledigt. Jeg har forståelse for, at taskorcen havde en kæmpe opgave og foretog en gigantisk omstilling af vores sundhedsvæsen på rekordtid for at sikre alle respiratorer. Der er begået nogle fejl undervejs – det har vi talt om tidligere – omkring f.eks. privathospitalernes respiratorer, som blev inddraget osv. Man gjorde alt for at få respiratorer inddraget, så forståelse for det. Men det kunne jo være godt med nogle mekanismer, der sagde: Nu er vi her, og det betyder, at der er noget overskydende, og så kan vi sætte det i spil til udlandet. Sådan noget kan taskorcen bidrage til

De 80 respiratorer fra hovedstaden, jeg nævnte i mit indledende svar, er netop indkøbt og testet, og jeg har lidt utålmodigt sagt i ministeriet: Kan vi dog ikke få dem af sted? Der er svaret: Jo, det kan vi godt, minister, vi skal dog først teste dem klinisk. Og man har fundet ud af, at disse nye respiratorer er en avanceret type, og det vil sige, at hvis man bare sender dem til det første det bedste land, risikerer man, at de står et andet sted, og så kan vi mødes her igen om 14 dage og har en ny situation.

Selve beslutningerne er jo en regeringsbeslutning. Min opgave er selvfølgelig at sige: Har sundhedsvæsenet noget, vi kan bidrage med? Jeg har beklaget over for udvalget her, at der gik for lang tid, før der blev leveret noget. Selve regeringsbeslutningen er en kollektiv beslutning, og det må vi alle sammen stå på mål for – den var jo forhastet og dermed baseret på et uoplyst grundlag. Det er situationen.

Forsvarsministeren: Jeg vil starte med at svare Liselott Blixt. Da jeg åbner avisen om aftenen ca. kl. 21.30, og læser artiklen i Berlingske om den pågældende korrespondance, beder jeg med det samme om en redegørelse, altså den 16. om aftenen, og den bliver afleveret den 24.

Til både Søren Søndergaard og Jan E. Jørgensen: Forsvaret er noget særligt, men det ændrer ikke ved, at uanset hvor man er blandt de 20.000, der er ansat i forsvaret, så skal de forvaltningsretlige principper overholdes. Man skal lave god offentlig administration, og man skal forstå, at man ikke er politiker. Der er intet over og intet ved siden af Folketinget, og der er altså politikerstyre i Danmark. Derfor hører det ingen steder hjemme, at man sidder og laver politiske analyser, og jeg må meget klart sige, at det ikke er den stemning, der har været. Der er ikke kommet noget oppefra, som indikerede, at det var det, det handlede om. Derfor understreger det for mig som forsvarsminister også, hvorfor det er så vigtigt at sætte bredt ind i forhold til at højne det faglige miljø på chefniveau på hele Forsvarsministeriets område. Der er jo gjort lidt grin med, at 500 chefer skal på kursus i offentlig administration, men jeg synes faktisk, at dette er et eksempel på, at det nok er en meget god idé.

Sofie Carsten Nielsen: Jeg er enig – også med Søren Søndergaard. Jeg er glad for jeres meget – igen – direkte fremlæggelse, absolut ros for det. Når jeg holder fast i det her, er det, fordi der både på samrådet med udenrigsministeren og nu i dag er nogle ting, som man ikke rigtig kan få indblik i. Nu er der blevet spurgt nogle gange, sidst var det Liselott Blixt: Hvem traf beslutningen?

Når jeg spørger, om I to ministre har set henvendelsen fra Italien, kan jeg forstå, at svaret er, at I ikke har set den på det tidspunkt, hvor beslutningen træffes. Det er fair og godt, at I står til ansvar for den, men jeg kan dermed sige, at det ikke var jer, der traf beslutningen, for I har ikke set henvendelsen fra italienerne. I kan ikke træffe beslutningen på baggrund af noget, I ikke har set. Det er så i jeres systemer, beslutningen er truffet, og det er en kollektiv regeringsbeslutning, må man forstå. Er det så udenrigsministeren, der træffer den, eller er det statsministeren? Hvordan træffes beslutningen om at sende noget af sted, som helt åbenlyst – og som I jo nu også har erkendt – ikke kan bruges? Det synes jeg stadig vi mangler svaret på.

Jeg kan godt forstå, at det har krævet tid at forberede sig til i dag, og jeg vil sige tak for at have gjort det. Det kunne man godt have ønsket sig før fra andre, f.eks. udenrigsministeren, for så var vi kommet hurtigere frem til situationen i dag, den 26. juni, hvor vi får klarlagt og erkendt, at det her er beklageligt. Det er godt, at vi når frem hertil, og jeg synes, det er godt og ærligt af jer, og det rigtige at gøre, men da det også er en kollektiv regeringsbeslutning, kunne man jo tro, at den erkendelse var nået frem en smule tidligere for den kollektive regering end i dag den 26. juni. For det er rigtig lang tid siden, italienerne henvendte sig, og det er rigtig lang tid siden, debatten foregik. Kan I reflektere over, hvorfor erkendelsen først kommer nu den 26. juni?

Jeg synes heller ikke, det lyder, som om det har været en forhastet beslutning, der har skullet træffes. Jeg synes, det lyder, som om I ikke er blevet informeret om en lang række ting af toprelevans for at træffe en beslutning, som I så – og det skal I, for I er ministre – står til ansvar for, men som I reelt ikke har været med til at træffe. Det er derfor, jeg gerne vil have svar på det første spørgsmål, nemlig hvem der træffer beslutningen.

Per Larsen: Tak til samrådsspørgerne – og til ministrene for beredvilligt at møde op og give nogle gode svar. Ros for jeres tilgang. For det var i allerhøjeste grad en vældig pinlig sag og er det jo fortsat. Offentligheden har i den grad undret sig over, hvorfor alt gik galt, og at vi endte med, at italienerne slet ikke kunne få nytte af det, man ville sende.

Til situationer, hvor man fordeler ansvaret på flere, er der et gammelt udtryk, der siger, at alles ansvar er ingens ansvar. Og jeg vil godt spørge, hvem der skal have ansvaret fremover. Man taler om noget tværministerielt, men det skal jo forankres et sted. Det virker, som om det er meget tungt, når flere ministerier er involveret. Spørgsmålet er, hvor ansvaret fremover skal forankres, også af hensyn til sikkerheden for, at man løbende har et overblik over, hvad vi råder over i Danmark af ting, som kan komme i spil, når der er andre lande, som efterspørger noget og står i en krisesituation. Kan man så gøre det hurtigt? For vi kommer ikke uden om, at den her pandemi har udviklet sig meget hurtigt, og det er bydende nødvendigt, at man vedvarende har et overblik over, hvordan vores beholdning af værnemidler, respiratorer mv. ser ud, så man hurtigt kan give et svar og sige, at vi har desværre ikke mulighed for at hjælpe jer på nuværende tidspunkt. Eller man kan sige, at vi har det her, vi kan tilbyde jer – og få et svar på, om det er noget, en anden nation ville kunne få gavn af.

Sundheds- og ældreministeren: Jamen det er jo rigtigt, Sofie Carsten Nielsen, at det var en forhastet beslutning. Sundhedsstyrelsen stod med en kæmpe opgave, og den opgave var de i gang med at løse. Og så spurgte vi samtidig, som også Liselott Blixt spurgte om: Kan vi dog ikke bidrage med noget, især da kurven begyndte at knække, og vi ikke skulle bruge så mange respiratorer? Så er sagen bare den, at nogle var taget fra private sygehuse. Så der var jo ikke tale om ledig kapacitet. Nogle respiratorer skulle også bruges til igangsættelse af anden aktivitet i sundhedsvæsenet, som der også var stor efterspørgsel efter, så vi ikke fik en alt for stor pukkel. Det var ikke fuldstændig nemt for Sundhedsstyrelsen heller at sidde i den situation. De fik den opgave med først at få omlagt sundhedsvæsenet og skaffet al intensiv kapacitet. Og dernæst have en minister, der siden den 31. marts også spurgte dem: Har vi noget overskydende kapacitet?

Der var svaret helt frem til den 24. april, at nej, det har vi desværre ikke. Så var det, at forsvarsmateriel kom ind i billedet i stedet for. Hvis man da havde haft en tværministeriel arbejdsgruppe ... Den er i øvrigt forankret i Udenrigsministeriet – så der er en forankring – så ville man jo have haft relevante myndigheder og styrelser, som kunne vurdere konkrete bidrag, selv om det er i hast. For den her viden har jo været der. Jeg har Sundhedsstyrelsen, som sad i en taskforce. De sagde til mig, at vi kan ikke bruge det, vi har. Jeg tror ikke, at nogen bevidst har begået noget forkert. Folk har villet det godt, for nu skal der ske noget i den her sag. Der var jo allerede der et stort ønske, også et politisk ønske. Det er der stadig. Og I ved godt, hvordan det er, når man har ansvaret i et politisk system, nemlig at man skal være præget af en vis utålmodighed, for ellers bliver der ikke rigtig løst nogen problemer. Det her er også en situation, hvor der skal noget utålmodighed til, men der skal også været grundighed. Det har der tydeligvis ikke været, for hvis der havde været grundighed, så havde man jo kunnet sige, da re-

geringen traf beslutningen, at der er nogle forslag og nogle ting, lad os prøve at undersøge, hvad det egentlig er, det kan, før vi sender det videre. Det ville jo have været langt at foretrække for mig at se.

Per Larsen har jeg svaret. Taskforcen har altså en udenrigsministeriel forankring. Jeg har vist haft møde to gange i denne uge netop om det tilbud, der nu er fra hovedstaden. Jeg havde egentlig ønsket, at vi på samrådet her kunne have oplyst, at respiratorerne allerede er sendt af sted. Men fordi der er nogle særlige hensyn at tage i forhold til uddannelsesniveaet, så skal vi selvfølgelig respektere det. Det er ved at blive afklaret, hvilke lande det vil være relevant for, og som står i nød nu her, og som ville kunne betjene respiratorerne. Når det er afklaret, vil vi selvfølgelig orientere udvalget.

Forsvarsministeren: Liselott Blixt spørger, hvornår den store erkendelse kom. For mit vedkommende var det, da italienerne meldte tilbage først telefonisk og senere skriftligt, at de ikke kunne bruge udstyret. Det gik jeg også ud og kommunikerede om i Politiken på det tidspunkt. Da stod det klart, at de respiratorer ikke var en hjælp. Det var første gang. Den anden gang var, da jeg den 16. juni slog op i avisen og kunne se, at der havde været viden i Forsvarets Materiel- og Indkøbsstyrelse om de her forhold. Det var den næste store erkendelse. For hvorfor er der svigt i systemet, så nødvendig viden ikke tilgår ministre? Det er de to store erkendelsesrunder, om jeg så må sige.

Til Per Larsen: Det danske forsvar er lidt særligt, når det handler om et sundhedsvæsen i forsvaret, i hvert fald hvis vi sammenligner os med amerikanerne, som har deres egne ansatte læger og uddanner dem osv. Sådant er det ikke i det danske forsvar. Der er noget materiel på hylderne, som bliver brugt af forsvaret selv, når vi sender soldater ud på missioner. De læger, vi bemander missionerne med, er typisk nogle, som bliver udlånt som ansatte i sundhedsvæsenet i en periode. De arbejder på et almindeligt hospital til daglig, og så bliver de midlertidigt ansat i forsvaret. Det betyder også, at den sundhedsfaglige viden i forsvaret er begrænset, særlig når det kommer til at skulle lave specialbehandling af bestemte patientgrupper. Men der er materiel på hylderne, som gerne udlånes til andre, hvis andre spørger, om de må låne det.

Formanden: Tak til ministrene. Er der et behov for en afsluttende kommentar? Ja. Værsgo til Jan E. Jørgensen.

Jan E. Jørgensen: Jeg vil prøve at runde af forholdsvis kort. Dette samråd har på mange måder været en nyskabelse i dansk politik. Der er blevet svaret på spørgsmål, uden at man har behøvet at skulle stille dem igen og igen. Der er også spørgsmål, der ikke er blevet besvaret, men der er blevet svaret på rigtig mange spørgsmål. Vi har fået ny viden, og vi har fået klarlagt et forløb, hvor hele tre ministre bliver sendt i byen med et budskab, som har vist sig ikke at holde vand, fordi vigtige centrale oplysninger ikke er blevet bragt op til ministerniveauet. Det er jo i den grad problematisk, og jeg er helt sikker på, at det ikke mindst må være det, når man sidder som minister. Det ændrer ikke ved, at det jo er ministerens ansvar at sørge for, at ar-

bejdsgangene i ministeriet fungerer på en måde, så man får den nødvendige viden til at kunne træffe beslutninger.

Der er tale om en kollektiv regeringsbeslutning, truffet på et møde i regeringens koordinationsudvalg, så vidt vi kan se, og der har været input fra både Forsvarsministeriet og Sundhedsministeriet, men helt relevante centrale oplysninger er ikke kommet frem.

Når sundheds- og ældreministeren siger, at det var en forhastet beslutning, kan man måske godt spørge, om det er det rigtige ordvalg. For den første henvendelse kommer jo allerede i slutningen af februar måned fra Italien, og først den 8. april bliver der svaret. Så der har jo været tid. Men jeg anerkender selvfølgelig – og det gør vi alle sammen – at der har været mange andre hastende og presserende opgaver.

Når du fastslår, at ingen bevidst har forsøgt at gøre noget, som har fået jer til at se skidt ud, så må man også godt sætte et spørgsmålstejn ved det. For når centralt placerede medarbejdere i Forsvarsministeriet siger, at det for Udenrigsministeriet formentlig kun handler om signalværdi, så er der i hvert fald nogle steder i systemet en tro på, at det bare handler om at kunne sende en pressemeddelelse ud. Om der så rent faktisk bliver sendt noget af sted, som kan bruges, betyder mindre.

Men tak for samrådet. Tak for at svare på spørgsmål. Tak for at være med til at afdække et kritisabelt forløb. Og så skal vi jo se fremad, og jeg regner med, at I begge er i arbejdstøjet og vil sørge for, at procedurene bliver ændret, så vi ikke sidder i en tilsvarende situation en anden gang, når nogle af vores europæiske venner kommer i en krise og har akut brug for hjælp fra eksempelvis Danmark.

Formanden: Tak for det, og endnu en gang tak til ministrene. Jeg skal lige omkring henvendelsen fra Italien understrege over for jer alle sammen, at den er fortrolig. Det hører ind under det, der hedder diplomatisk kutyme, at sådanne henvendelser er fortrolige, så hav lige det i mente, når ministeren er velvillig til at citere fra henvendelsen. Den vil blive omdelt som et fortroligt papir, og husk altid at respektere det.

Godt! Det må jeg sige er hurtig ekspedition – apropos det med nye toner og ny kultur omkring samråd. Tak til ministrene, også for at sørge for, at det sker øjeblikkeligt. God weekend.

Mødet sluttede kl. 12.51.